

CIMELIA

Qu

4783

6

kat.komp

4783/6

CIMELIA

Br N.

afod.

Tocher
6587

O POPRAWIE
KALENDARZA.

Kazanie dwoie **K. Staniśława**
Grodzińskiego/ Doktorá/ y Professora
w Akademii Wileńskiej/ SOCIETATIS
IESV. Pierwsze poście w Białá/ á wto-
re/ w druga po Wielkieynocy Nie-
dziele/ w kościele y S. Janá
miane/ w iedno zebra-
ne y wydane.

Przez Staniśława Młodeckiego.

Omnia honestè & secundùm ordinem
fiant in vobis. 1. Cor. 14.

W Wileńie /
Roku Pańskiego/ 1 5 8 7.

Ad 4. 1. 1. 1.

LEVITICI XXIII.

Mieściacá pierwszego / dnia czternastego księżycá
pod wieczór / Pháse Páńskiego iest.

DEVTERONOMII XVI.

Pilnuy Mieściacá nowego zboża y Wiosny pier-
wszego czasu / abyś czynił Pháse Pánu Bogu two-
iemu: Bo tego Mieściacá wywiodł cie Pan Bog
twój z Egiptu w nocy / 2c. Nie będziesz iadł
wien chleba kwászonego / 2c.

NVMERORVM IX.

A iesliż kto y czysty iest y ná drodzeby nie był / a ię-
dnak nie czynił Pháse / będzie zgładzoná duszá ię-
go / z ludu swego: bo ofiary Pánu nie oddał
czasu swiego / grzech swój sam
poniesie.

Alonie Bówieconemu Książęciu a
Pánu / Pánu Jerzemu / z zmiłowania Bożego /
Swietego Rzymskiego Kościoła Kardinatowi /
Kądziwitolowi / Biskupowi Wileńskiemu /
Książęciu z Olyki y Nieswieża / rc.
rc. rc. Pánu memu mito-
ściwemu.

Rodzona prawie rzecz jest. IASNIE WIELMO-
 ZNY á MIŁOSCIWY KSIEZE KARDINA-
 LE, każda spráwe od tego kogo nienawidzę by też
 najlepiej uczynioną, albo zgoła ganić, albo wiec ie-
 stliż ganić iáwnie niemożę, ścżypać przedtę, á
 oney gdzie y idkó być może wvloczyć. Dożnawá tego, idkó w wielu innych
 poważnych swych postępákách, tak też w tym nakierowáníu Kálenda-
 rjá, które przed lat kilka uczynione, wśytkiemu Chrześcianstwu po-
 dáła Swieta Apostolska Stolicá Rzymska. Abowiem choć wśech
 uczynionych ludzi (którzy o to dawno wspomínali) rossadkiem popráwá-
 rá, porządkowi Kościelnemu bázgo przystoyna, pochwalona, y nie tylko
 od posłuszných Kátholikow, ála też y wielu obcych przyjęta jest: ná-
 duia sie iednak y po dziś dzień, którzy wpor y niechcą przeciwn S. Oycu
 Papieżowi trzymać, tak iasney prawdy iż gáttumić niemożę. Ścżypia
 przedtę, á dogminu pospolitego który o tym sądzić nie umie w oby-
 dzień podáia. Nieposlednie w tym trzymamieysce kray ten ktoregos
 W. X. M. Pasterzem jest, gdzie taká z strony Religiey mieszańia, idk
 wiele sekt między sobą, niwczym (okrom nieprzyiązni przeciwn Papieży-
 wi) niezgodnych, że sie niemáś czemu dziwować iż tu ná popráwiony
 Kálendarz, gestsa suac niżli gdzie indziej. Strzelba idzie. A táć. mym
 zdániem, przyczyna była, że X. Stánisław Grodzicki Societatis IESV.
 w Academię Wileńskię S. Theologiey Doctor y Káznodzień Ordí-
 narius W. X. M. dobrze znáiomy, tego roku 1587. (ktorego ná niepo-
 práwiony Kálendarz, swiętá swe mierzący ludzie, oczywiście w swoich
 A ij Wielkiey-

Wielkie ynocy exorbitowali) dwoie roznych cjasow. o tey iedney rzeczy
miał kazanie: ktorzym tak iasnie prawde, a blad Aduersarzem okazal, ja
też y przeciwney strony bacznieyszym ludziom, dosyc w tey mierze u-
czynił.

Is jednak, nie każdy vsłnie o tym mowiącego słuchał, y ci: ktorzy ja
m słuchali, radziby byli (ilem mogł baczyc) widzieli, żeby to drukzem,
tak dla ich samych, iako dla pospolitego pożytku, na widok wyszło: wa-
żytem sie, to dwoie tak dowodne, a ku poięciu barzo snadne, w iedno ze-
brane kazanie, do wiadomości wiecey ludzi, na piśmie podać. Do czego
serce mi uczynił ten, który niź porzędzi widze, a za tym wiersego sie
spodziewam, pożytek pospolity: gdyż y do tego czasu (moia wiadomo-
ścia) nic o tym takowego, w ięzyku naszym, nie wyszło: y z drugiey stro-
ny, każdy baczyc może, iako wiele prostszych ludzi, przyczyn słusnych
tey poprawy Kalendarza niewiedząc, onego sie nie imiua: ktorzy, kiedy
ie w ręce wezmą, a bez affektu zdrożnego, onym sie przypatrzą: mam
za to, iż albo blad porzucą, albo wiec do końca, iako niź paczeli, S wieta-
mu Kościołowi Rzymskiemu, który nic płocho w tych rzeczach nie po-
czyną, prawde przyznają.

A iż ta zabawka moia, na szczęśliwy (ktoregośmy wszyscy pragneli,
y o co Páná Boga vprzeymie prosili) przysiąd W. X. M. z Rzymu przy-
pádlá: poczytałem to sobie za wielkie szczęście, jem one, nie inemu ko-
mu, ale W. X. M. iako nie tylko tego kráiu BISKUPOWI i czujnemu,
ale y Kościoła S. R. Kárdinátowi mądrymu, mogł offiarować: to so-
bie obiecuiac, iż ta máta praca moia, nie mniej dla rzeczy samey, iako
też dla Autora, który w Kościele Bozym W. X. M. od Páná Boga zle-
conym, na ten czas vsilnie prácuie, wdzięczna y przyjemna będzie.
Ráczę tedy W. X. M. te cudzą robote, a winśowania moiego szczęśli-
wemu W. X. M. przysiądowi świadką, z reku mych, y mnie samego do
táski swey Młóściwie przysiąc. A ia Páná Boga aby W. X. M. nam
dla obrony Kościoła swego, y ozdobie, a dobremu Rzeczy pospolitey, do
brze zdrowego, y fortunnego, dlugo chować raczył, prośic nieprzestáne,
W Wilnie, Roku 1587. dnia 12, Máia.

W. X. M.

Najniſzy ſługa.

Stanisław Młodecki.

O POPRAWIE KALENDARZA KAZANIE.

DSobliwa / á práwie dżiwna opá trzno-
sćia Boża stało sie / Chrześcijanie w Jezusie Pánie
naymileyšy / że nam o poprawie Kalendarzá / któ-
ra świętey pámieci Grzegorz Pápież Trzynasty / z
wielka wšytkiego Chrześcijánstwa počiecha przed lat kilka w-
czynił / mówić przysło dnia dżisiejšego / którego / y cżásu same-
go terażniejšego postanowienie / y pienie kóścielne / y tá ktorá-
ście dopiero słyšeli Ewánělía / wielce nam do przedśiewie-
tey rzeczy słužia / y dopomagaia. Cżás / y pienie kóścielne / praw-
de objaśnia / y twierdzi: Ewánieliey zaśie pierwsze słowa / nie-
winnosci naywyjšego Pásterzá kóścioła Kátolickiego słusnie
moga być przystosowane. Dopomaga nam / cżásu postanowie-
nie / gdyż w blisko przysła Sobote / mieć będziecie / wedłuć bie-
gow niebieškich Aequinoctium Vernū / to iest zrownanie dnia
z nocą: za którym / počatek Wiosny plynie / ná czym przedśie-
wiete y máterey / y sporu / niemal wšytká summa záwišla. Do-
pomaga pienie kóścielne: Bo ná Jutrzní / kóściół głoši ktorez
go cżásu / y iákim sposobem / Pašcha z roškazania Boże^o ma być
swiecona / y obchodzona. Niewinności zaśie kóścioła Boże-
go / á przy tym Pásterzá prawdźiwie Powšechnego / słužia pier-
wsze Ewánieliey cżytáney słowa: gdyż co niegdy Chrystus pan
zbáwiciel náš / we wšem niewinny / bezpiecznie nieprzyaciela
swym mówił: A kto z was dowiedzie ná mie grzechu: toż też y
oblubienicá iego / y z ná namieštnik oblubienicow Biskup
Rzymški / wšem w obec Adwersarzom wiary / y porzadku kó-
ścielnego / w tey mierze śmieie rzec może.

Sieczytać wprawdzie y strofina przeciwnicy Pápieżá / iáko
w wielu uniyech rzeczách / tak y w tym poprawieniu Kalendar-
zá / ále iáko to niesłusnie / y nieprzystoynie czynia / iásnie sie zá-
lásta Páńšta tym kazaniem ná oko kóždemu / dobre^o rozsadku
cżłowiekowi pokáże. Pokáże sie mówie / iż Oćiec święty / nie

iniego w tej sprawie nie uczynili: iedno to/ że co było wystąpi-
 ło/ w kłobie swa wprawił: a żeby na potym nie występowało/ ile
 mogło być nalepiey/ opatrzył. Sprawił/ aby Pascha/ tho iest/
 Wielkonocne swiato / a za tym wszystkie inne swieta/ właśnie
 według uchwały swietego a od swiatá wszystkiego przyietego
 Concilium/ albo Synodu duchownego Nicejskie^o pierwsze-
 go/ od wszech prawowiernych obchodzona była. Tośmy także
 waszym okazać umyslił: co gdy czyniemy / Ty Jezusie Pámie/
 ktoryś to sam przez namiestnika swego postanowić raczył/ racz
 z miłosierdzia twego swietego / rozum wszech ludzi oświecić/
 aby iako w innych rzeczách / tak y w tej/ prawdę twą poznali/
 poznawszy minacz sie nie ogladając/ oney sie chwyćli/ chwyćto-
 rzy rozmylowali/ rozmylowawszy w niej do końca żywota trwá-
 li/ a ciebie Pána naszego w zgodzie a w iedności/ wespól z ná-
 mi/ teraz y na wieki wieków chwalili.

Abyscie rzecz wszystkie z gruntu prawie poieli/ wiedzieć macie/
 iż między naywietfszymi trudnościami / ktore sie náydowny od
 początku swiatá: była też ta/ iakimby sposobem Rok umiarko-
 nowany y nieomylnie postanowiony być mogł. W czym nie
 tylko między innemi narodami/ ale też y w samym Zydostwie/
 wielkie roznice były: gdyż iedni tak długi Rok stanowili / że też
 w sobie wiecy/ a niż dwie. Lecie nasze zamylał: a drudzy zaśie
 tak krótki/ że y do pulkrofu nie dochodził. Co/ na stronie pusci-
 wszy starieckie Autory/ okazmy iednym / acz nie przykładem ws-
 śietym z pisma swietego. Czytamy w księgách królewskich/ iá-
 ko Bog wszechmogący posłał do Dawida/ Gad Proroka/ roz-
 kazać mu/ aby dla tego/ że lud Boży liczył/ obierał sobie/ iez-
 dne z tych trzech plag: albo siedm lat głód/ cierpieć w ziemi
 swey: albo przez trzy miesiące wciąć przed nieprzyjaciółmi:
 albo wiec przez trzy dni/ powietrze morowe znosić. Też histo-

2. Reg. vlii.

1. Paral. 21.

2. Xenopho

rya powtarzając pismo swiete na drugim miejscu/ miásto sied-
 dni lat / trzy tylko wspomina: Jakoż tu tedy pismo s. siedm
 za trzy / trzy za siedm poezyta: gdyż wietfszy rozności być nie
 może iako w roznych liczbách: Ta przyczyna iest ktoreśiny już
 dotkneli/ że y u Zydow/ y a u innych narodow/ rozni/ roznie Rok
 stanowili.

stanowili. Przeto albo tu przez trzy/ tak długie lata rozumie
że one trzy/ siedm lat naszych w sobie (iako niektórzy b trzymá-
ra) miały/ albo raczej ona siedm lat/ w trzech sie/ dla ich krot-
kości zamykają.

Z tey przyczyny/ przednieysze narody iako Chaldayski/ Egip-
ski/ Żydowski/ Grecy/ y Laciński/ o to sie z wielką pilnością
stäráli/ aby bieg słoneczny/ przez one dwanaście znamięn/ kto-
re Zodiacum zowa/ prawdziwie porachowawszy/ Rok słone-
czny/ iako ten/ w którym mniej/ a niż w miesięcznym/ błedu być
mogło/ postanowili: Ale tego do końca tak dotężyć nie mo-
gli/ żeby omyłki żadney nie było: wsłakże z tych ktorzy nablížey
do prawdy przystąpili/ był Iuliusz pierwszy Cesarz Rymński/ y
światą niemal wszytkiego Monarcha. Ten/ 45. lat przed ná-
rodzeniem Pánstkim/ wywołac w tym osobliwie pracy Sosa-
genesá Egipczyka/ wielce w Gwiazdárstkiej náuce biegłego y
uczzonego człowieka/ rozmierzył Rok ná 365. dni/ y ná šest nie-
mal godzin/ ktore šest godzin/ że we cztery lata czynily dzień ied-
nen/ postanowił aby do miesiąca ktory Lutym zowiemy/ przy-
dawano záwsze czwartego Roku/ dzień ieden/ ktory on Bisexti-
lem/ my Przestepnym zowiemy.

Takie roku postanowienie/ iż między innymi do prawdy ná-
blížey przystępowało/ nie tylko wszytkie sinac narody/ ale theż y
świety Kościół Powsechny ná wschod y zachod słonca/ przyjął
y zachował. Acz w nim defekt baczył/ nie do końca wprowadzić
wielki/ iednak taki/ ktory swięto Wielkonocne (ná ktore ko-
ściół/ pilne záwždy oko miał) z miejsca swego/ zá czasem wypie-
rać poczał: Także przez 300. y cos lat po národzeniu Pánstkim/
zrownanie dnia z noca/ ná Wiosne (ktore jest smutnem/ y praw-
dlem obchodzenia Wielkieynocy) z miejsca swego/ przez trzy
dni/ y godzin kilka ná zad sie cofnelo. Zá czym Pascha stać w
klobie swej/ żadná miara nie mogła.

Coż sie stało: Zebrał Ociec S. Papież Sylwester/ z Cesa-
rzem Konstántynē wielkim/ Seim duchowny/ swiatą wsyt-
kiego/ w Niczey Mieście Greckim/ Roku Pánstkiego 325. albo
wedle innych 341. ná ktory/ miasto siebie/ Wita/ Wincentego/
y Gzusa

in li. de AE
qui uocis. &
Macrob. in
Són. Scip.
Cap. 12.

b Gresscius
in fine libel
le de Syclo.

c Sueton. et
Plutarc. in
vita Caf.

Macr. li. 1.
cap. 14. Sa-
turnalium
& Pli. lib.
18. cap. 25.

d Cedren. in
Compendio
Historie.

e Cöcil. Sar
dicensē in
Præfatione

Athanas.
in Epistola
de Synodis
Arimin et
Seleut. ha-
bitis.
Epiph. Ser.
50. & 70.

Leo Epist.
62. ad Mar-
tinianum
Imperatorem
Epist. 63.
ad Eudoxi-
am.
Epist. 93.
ad Episco-
pos Hisp.
& Gall.

4.
y Oziusa Cordubeńskiego/iako o tym nie tylko Łacińskie/ ale
y Greckie Historie świadczą/ poslat. Na tym przesławnym
Seymie duchownym/ dwie rzeczy przednieysze zgodnie uchwa-
lili: iedne o Bostwie Syna Bożego przeciw Aryuszowi Heres-
tykowi: druga o czasie y dniu Wielkonocnego święta/ przeciw
niektórym Biskupom Azyáńskim. Dla tych dwu rzeczy/ wiel-
ce sławia Concilium ono/ dway znáczni Doktorowie Greccy/
Athanasius, y Epiphanius: on w liście ktory pisał o Synodách
Arymiáńskim y Selewieckim: a ten zaśie/ pięćdziesiątne y siedm
dziesiątne Kácerstwo opisyuac.

Nicenińskie tedy Concilium/ te trzy albo cztery regułki/ o Ká-
lendarzu/ y dnia Wielkonocnego postanowieniu/ uchwyciło.
Pierwszą/ aby nigdy Chrześcijanie przed zrownaniem dnia z
nocą/ Wielkieynocy nie świecili. Drugą/ żeby to dnia z nocą
zrownanie / ktore jest początkiem wiosny zároveň na dzień 21.
Márcá (iako na on czas było) przypadało. A bacząc że to za-
wždy státecznie trwać nie mogło (dla tey ktora sie niżej powie
przyczyny) dwoiákim temu obyčajem zabieżyć chciało. Na-
przód aby w tych rzeczách ćwiczeni / Reguly takie náleżli / kto-
remby zátrzymáne być mogło Aequinoctium dnia wyższey po-
mienionego: y zlecono to między inemu Eusebiuszowi Cezáryz-
skiemu Biskupowi/ iako niektorzy pisa: Ktemu aby iák skoro
kto blad w Kalendarzu iák obaczył/ znác co narychley Papie-
żowi dawal/ żeby on wшыtkiemu kóściółowi poprawę nákazał.
Na co osobliwie wysádzony był Pátryarchá Alexandryiski/
gdyż on w Egipcie miał pod soba przednieysze Astrologi: Já-
ko sie to okazuje z listow Lwa pierwszego Papieża / ktore pisał
do Cesarzá do Cesarzowej y do Biskupow Fráncuskich y Hi-
spáńskich / ktorym rozkazuje aby y sami y za ich stáraniem / to
wшыscy z pilnością zachowali/ co on za ráda Egipskich Astro-
logow y Cesarzá Chrześcijáńskiego o świecie Wielkonocnym
postanowil. Ugruntowawszy tedy Niceniński on Synod wál-
ny / dzień początku wiosny / na ktorym wшыtko záwisło / dat
trzecią regułkę / aby potym Chrześcijanie pilnowali Pełniey
Miesiaca/ ktoraby albo na dzień zrownania dnia z nocą/ albo
po nim

5.
po nim zaraz przypadła: nie sienie ogladając na te ktora przed
tym by też y iednym dniem tylko minela. A naostatek żeby za
ta pełnia zaraz w pierwszy dzień Tiedzielnny Wielkanoc albo
Pásche Chrześciance obchodzili: chybaby dzień 14. pierwszey
Luny to jest Pełnia pierwszego Miesiaca przypadła na Tied
dziele: Boby na ten czas Pascha do drugiey Tiedziele pom-
Emona być musiała. A to dla tego / abyśmy sie albo z Jydy al-
bo z Heretykami / Etbore quartadecimanij iakoby czternastniki
Ge 14. dnia pierwszego miesiaca Pásche obchodzili / nie sienie
ogladając iesliż na dzień Tiedzielnny / albo wiec inny przypa-
dła) nie zgadzali. Te niemal wszystkie reguly wzięto Concili-
um od Oycow y Nieczennikow swietych / Biskupow Rzym-
skich / ktorzy przed Concilium żyli: iako od Wiktora / Elewte-
ryusa / Soterá / Anicetá / Piusá (ktory przed 1400. lat żył) y od
umnych aż do samego Klimuntá / ktoremu Piotr Apostol swiez-
ty regiment koscioła Poroszednego zlecił. Ci bowiem wszy-
scy Wielkonocne swieto z nauki Apostolskiej / (o czym mąs v
tegoż a Klimuntá / y w Kanonie siódmy Apostolskim) w Tied-
dziele obchodzili. A nie w insha Tiedziele / iedno ktora zaraz
po pierwszey pełni idzie. Przetoż b Wiktór Papież po Pietrze s.
Trzynasty / wszystkim rozkazuje aby wedlug starozytnego Ante-
cessorow swoich zwoyczajm / nie inney Tiedziele patrzyli / iedno
tey ktoraby sie trafilá od 14. aż do 21. dnia pierwszey na Wio-
ne Luny. Skąd każdy iasnie baczyć moze: iako Concilium Ni-
censkie w tym wszystkim porzadku nie innego nad Dekreta Pa-
piekie nie przydalo / tylko że zrownaniem dnia z noca 21. dzień
Márca naznaczylo. Co potym z vrzedu swego Sylwester Pa-
piez y Concilium w Chalcedonie zebrane / potwierdzilo.

Katolicki tedy koscioł po wszystkich swiecie rozszerzony / z
pilnością tego wszystkiego przestrzegal / co od Apostolow po-
dano / od naywyższych Pasterzow zachowano / od tak zacnych
y swietych Seymow pochwalono bylo: wsakże wtorey Regu-
ley uchwale Concilium Nicenckiego dosyć sie stać we wszyt-
kim nie mogło. A to czescia dla tego / że tak Alexandryscy Pa-
tryarchowie / iako y inni nie dawali znać Papiezom Rzymskim /

De Quarta
decimanis.
Epiphanius
Heresi 50.

Pius á D.
Petro 9. in
I. Epist. sua

a Clem. l. 5.
Const. c. 18.
b Epi. I. ad
Theophilū.
Vide etiam
Euseb. l. 5.
hist. ca. 23.
C 24.

Kiedy sie z kłoby wystapilo / częścią z tey przyczyny / iż nie mogli
 sie naleść żaden tak doskonały Astronom / y Matematyk / aby
 mogli pewnie a pewnie bez żadney omyłki porachować wiele
 w sobie zamyka dni / godzin / minut / y rozdzielow ich / rok sto-
 neczny. Abowiem acz sie wszyscy niemal zgadzają w dniach
 365. y także w godzinach pięci (bo śśstej nie dochodzi / y dla
 tego Iulius Cesarz albo Soligenes tego Matematyk napisał nie
 zupełną godzin 6.) ale w minutach y rozdziela ich / ktore wysyt-
 kiego błedu są przyczyna y początkiem tak sie nie zgadzają / żem
 v iednego tylko Autora widział dwanaście roznych o tym sen-
 tencyi y rozśadkow / ktorych każdy z nich wedla głowy swey wy-
 wodami osłobliwie z biegow niebieskich wyczerpnionymi bro-
 ni y podpiera: wsakże napospolitsza y iakoby napewniejszy jest
 ona ktora wydał Alfösus krol Hispański przed 300. lat po vsi-
 nym staraniu ktore o tym miał / y wielkich nakładziech ktore
 czynił na ludziew tey nauce biegle / aby ie do siebie zgromadził
 y z nimi co pewnego postanowil. Ci wszyscy obaczyli / iż Rok
 od Iuliusa Cesarza postanowiony dluzszy był dziesięcia minut
 y 44. secundami iedney minuty / to jest mało coś wiecey a niż
 śśsta częścią godziny (bo godzina ma w sobie 60. minut / a tu
 nie dochodzi iedennastey minuty) ten blad acz sie z przodku ma
 luczki być zda / wsakże za lacy tak wielce wrost / iż od Concilium
 Nicenckiego aż do naszych czasow / wiecey a niż dziesięć dni / a
 od postanowienia Kalendarza przez Iuliusa Cesarza okolo
 14. dni y siedmi godzin przybyło. A to zbrywanie dni weşynilo /
 że ani zrownanie dnia z noca ani Pascha w kłobie swey zostala /
 Pascha wystapila iako wnetrze vsłyszycie / Aequinoctium zaśie
 tak ze co czasu Nicenckiego Concilium bylo 21. dnia Marca /
 to teraz jest wedlukt starych Kalendarzow y Ruskich / ktore oto
 mam w reku 22. dnia / a wedlukt drugich Astronomow 10. dnia
 Marca.

Math. 16.

Ioan. 21.

Coż tu czynić miał ktoremu Bog wszechmogacy zlecił regis-
 ment kścioła swego Powśednego / y pasterstwo wszech o-
 wiec swoich żadney nie wyminiac poruczył / O cieć Papież / X
 przystaloz mi cierpieć aby trzoda tego opiece zlecona / aby ko-
 ściół

ściół powszechny / w rzeczy acz do Artykułow wiary nie należa-
 cy / wszakże tey ktora zawzię przodkowie tego na wielkiej pieczy
 mieli / acz pierwszym względem nie nader wielki / wszakże gdy
 sie iey kto przypárzy nie maly : y tey na ktorey wielka część rza-
 du Kościoła Bożo^o zawisła / tak długo / a nawet do końca swia-
 ta swątkował : aby Wielkonocne swieto przeciw roztazaniu
 Bostiemu / postanowieniu Seymowemu / przeciw nauce Do-
 ktorow swietych / nawet przeciw biegom niebieskim / obledli-
 wie aż do końca swiata świecone y obchodzone bylo : Nie przy-
 stalo zaście iesliś komu / tedy daleko mniey temu ktoremu Bog
 dal byl imie od czuyności (Bo slowo Greckie Grzegorz / wy-
 klada sie czuyny) czuynemu pasterzowi aby tego daley cierpiat /
 aby sie o poprawe wselakim obyczajem nie starat. Coż tedy w-
 czynik: widzac iż ani Pátryarcha Alexándryski znać mu dawat
 y owsem ani śnać mogli : gdyż tam teraz pod tyránstwem Tu-
 rectim wielka niemnielność wselakich nauk wyzwolonych
 pluży: widzac że y z innych Seymow duchownych Prowincy-
 alskich nie sie go w tey mierze iako pierwey (co w Concilium
 Arelátenckim pierwszym czytamy) nie donosiło: widzac że z dru-
 giej strony nie tylko Astronomowie rozmaitych narodow / ale
 teży Krolowie y Cesarze (iako o tym świadczy tenże Papież w
 liście swym) tego vprzeynie od niego żadali aby Kalendarz
 kiedy poprawiony a w swoje kłobe zaście byl wsrobowany. Wi-
 dzac náostatek iż y samo Concilium wálne w Trydenście ná-
 szych czasow zgromádzone / Apostolskiej to stolicy miedzy in-
 nymi rzecjami ku wykonaniu zostawilo / gdy mu dozór (ktory
 bez nápráwienia Kalendarza doskonały być nie mogli) Misali y
 Breviarza pilnie zaleciło : do tego / chce / pilność / y staranie
 swoje przylozył. A żeby nie stwápliwie nie uczyni / poslat kil-
 ka lat przed tym (co też przed nim czynili y inni Papieźowie
 czyniac sie ná vrzędzie swoim o czym mamy tu w Polsce list
 Lwa Papieža X. do Zygmunta Krola Polskiego pierwszego /
 ale temu dosyć uczynić nie mogli) do Cesarzow / Krolow / y
 Ksiazat Chrześcijáńskich / aby roztazali Astronomom swoim
 dać rozśadek y sposób / iakoby Kalendarz / tak żeby wiecey nie-
 swątko-

Conc. Are.
 lat. I. ca. I.
 Gre XIII.
 In Epist.
 Calendario
 perpetuo
 praefixa.

swątkował / naprawiony być mogł. Dolożył sie y Theologow / w tym co onym przysłało. Dolożył sie y tych / ktore przy sobie miał madre w rachunku biegow niebieskich ludzi. Za tym wśilnym staraniem / stało sie iż kilkadziesiąt śniac rozśadkow do niego z rozmaitych krajów od roznych Doktorow przymiesiono (ymy jeszcze teraz w Collegium niektore mamy) z ktorych on wedłu madrości / iemu od Boga danej / to wybrał y postanowił / co przystoynieyszego y perownieyszego w tey mierze być baczył.

O dwie tedy rzeczy w tym swoim postanowieniu starał sie: Jedną była / aby bład prześly naprawił: Druga żeby od błedu przysłego koscioł Boży wolen uczynił. W pierwszey rozśadkow Theologow / we wtorey wywodom Astronomow (iako tych do ktorych to właśnie należało) z pilnością sie przypatrzywszy / po długim namysleniu w owey / ni w czym Tycenistiego Synodu nie odstąpił: w tey zaśie / co uczeńszym Matematykom miejsce dał / ktorzy tak porachowali / iż ow dzień zbyt ni o myłke czyniacy / iakoby we stu trzydzięści y czterech leciech przysraśta: także we 400. lat / trzy dni przybywaia. Przeto rozkazał aby czwartosetnego roku przestępnym nie czynili. A tak dzień ten zbyt ni wypadnie / a Kalendarz ile moze być nalepiey w kłobie swęy zostanie.

Tac jest wszytká summa postanowienia Kalendarza od oycá Papieža Gregorza XIII. swiętey pamięci / y ten tak wielki występki tego / na ktory tak bärzo Adwersarze wołaia / od ktorych radbych sie tego dowiedział / w czym wždy tak dalece wytróczył / że sie tak śrogie ląmenty y potwarzy przeciw iemu nązduia: Jesliż grzech jest stare błedy naprawiać / błogosławionych przodkow swych y męcennikow Bożych trybem chodzić / swiętych Seymow duchownych przestrzegać / wrzedowi swemu dosyć czynić / pasterzem nad trzoda opiece iego zlecona / nie tylko w rzeczach do wiary albo życia pobożnego / ale teży do porządku dobrego nalezacych pilnym y czuynym być (iako Apostoł Paweł s. wspomina) iesliż mowie to wszytko grzech jest / zgrzeszył Grzegorz Papież / zgrzeszył: wymowiony być nie może. Alle

9.
je. Ale iesliż to nie występi ale ene uczyński / nie grzechy / ale
przed Bogiem / Aniołami iego / y każdym madrym człowie-
kiem / dobre / pobożne / y świętobliwe są sprawy : Cjemu dla
Pana Boga prośe / miasto dzięki łaianie / miasto pochwały /
przeklectwo / miasto posłuszeństwa / potwarzy rozmaite / a kres
mu od tych którzy się Chrześcijanami zowa / odnosi :

Ale inż czas abyśmy okazali / że ten postępek najwyższego pa-
sterza / nie taki iest / za taki on Adwersarze sobie maia : ale taki /
takimż dopiero opisali. Co za pomocą Boża / takimi wy-
wodami objaśnimy / iakie na świecie być mogą / naywietże y
napewniejsze / a przytym na zarzuty / tak ludzi Ruskiego nabo-
żenstwa / którzy się w Grekow swoich błędach kochaia / iako
też Heretykow ktorzym iako Aduaphoristom porządek się wśle-
ki nie podoba / odpowiemy.

Naprzod tedy / że w kłobie wstąpienie świętą Wielkon-
cnego / a ztym wszystkim innym świat / prawdziwe y porządne
iest / okazmy z piśmą starego zakonu : gdyż na tym Páschy po-
stawienie zawisło. Nie jebychmy stary zakon zachowywać
chcieli (iako nas pospolicie Heretycy potwarzaią / bo się y w
tym żadna miara z nimi nie zgadzamy) ale że porachowanie
iako Żydowskiej tak y Chrześcijańskiej Páschy / z porządnego
wważania Wiosny / a to zaś z wescią słońca w znanie niebie-
skie / ktore my skopē / a Rus owca zoroie / plynie : za czym zrowná-
nie dnia z noca idzie (y dla tegożte trzy rzeczy / początek Wio-
sny / zrownanie dnia y nocy / y wescie słońca w Skopu / za iez-
dno poczytano być ma) ktore iest / prawdziwa prawdziwey
Páschy regula. O Pásce tedy Żydowskiej / rozkazanie Pań-
skie mamy / w Czworgu Mojszowych Księgách / we Wtórych
w 12. y 34. potym / w Trzecich w 23. w Czwartych w 9. y 25. a
w Piątych w 16. położeniu / kedy tak Mojsz mowi : Obser-
ua menssem nouarum frugum, & verni primum temporis, vt
facias Phase Domino. To iest : Pilnuj miesiaca nowego zbo-
ża / a czas pierwszy Wiosny / abys odchodził Pásche Pań-
ska. Na tych tedy mieyscach te rzeczy o Pásce opisane mamy :
Naprzod czas / początek Wiosny / przytym / miesiąc pierwszy

Exo. 12. 6.
34.
Leu. 23.
Nu. 9. et 28
Deut. 16.

a nie inny: Tłóścáték/ dzień 14. pierwszey Luny: to iest/ dzień
 pełniesz pierwszey. Bo/ acz wedle biegow niebieśkich/ nie zawnęse
 14. dnia pełnia bywa: wśakże wedle zakonu/ zawnęse sie wen trąs-
 fia: gdyż Mojżesz/ nie od tego cjasu/ kiedy księżyc nastaje/ ale
 kiedy sie wstaje/ pierwszy dzień rachować/ y w traby na Tło-
 menie bić rozkazat. Już sie teraz przypatrzcie/ kto z nas temu
 piśmu dosyć czyni. Oto/ w przyszła Sobote mieć będziecie zro-
 wnanie dnia z nocą/ to iest/ początek Wiosny: za którym/ w
 pierwszy Wtorek/ przybedzie pełnia (a ten dzień/ iest prawdzi-
 wey Páschy żydowskiej) a po pełni/ w pierwsza Tiedziele/ na-
 sze święto Wielkonocne: Adwersarzow zaś/ dopiero po na-
 szym/ za cztery Tiedziele. Coż może być nad ten/ z samego pi-
 śmá wyczerpiony wywod/ iasnieyszego:

Alle nam zárzucáa/ żydy nasze Wileńskie/ ktorzy/ aż w dru-
 ga pełnia/ Pásche swoa/ obchodzić beda. Dziw nie máły/ iesliż
 to mądrzy/ a roztropni ludźie/ czyma: gdyż sromotą zaiste iest
 Chrześcijaninowi/ prawdy sie od nieprzyaciela/ y krzyżowni-
 ká Chrystusowego/ chcieć wzyć. Boie sie/ że po chwili/ y o Mes-
 syaszu/ y o innych Artykulech/ pytać ich/ y onym dawać wiare
 beda: iakoż śnać już iest ich kilka/ ktorzy to (czego sie pámie Bo-
 że pozat) czyma. Toć wnie/ brácia moi mili/ z gościnca raz
 wystąpić/ to/ nie oprzec sie/ aż y bliźniercow Boga żywiacego/
 y pomazánca tego/ Jezusa Chrysta/ Páná naszego. To za dziw/
 iż żydowie bładza w mnieyszych rzeczách/ gdyż w przedniey-
 szych/ wpornie sa zakámieli. Alle to nie sychána/ żeby kiedy po
 naszej Pásce/ swoje żydowie mieli. Tegoć ia niewiem/ iesliż
 nie sychána: bo do nich ná náuke nie chodze/ ani też te/ wiem/
 iesliż tak wśedzie żydzi/ Pásche świecić/ iako tu w Wilnie/ be-
 da: y rusze/ że nie beda. Bowiemy ci/ ktorzy tu sa/ y omyłke
 widza/ y inszy tego przyczyny dać nieumiecia/ iedno/ że tu wczor-
 nych Rábinow nie máia: to tylko wiem záperwne/ że spetnie/
 iako w innych rzeczách/ tak y w tey/ bładza/ co sie już oto ná o-
 to/ z piśmá pokazáło. A iesliż piśmu wierzyć nie chce/ niech-
 że swym Rábinom stárym wierza/ ktorzy nie inna pełnia Wiel-
 konocna zwáli/ iedno ktora/ albo ná sam dzień początka wio-
 sny/

śny/ albo za nim zaraz/ przypadała. A opuścivszy inſe/ niech
 ſobie czyta/ onego zacnego Hiſtoryka/ y Rabiná/ Joſephá/
 ktorego y Rzymianie/ dla nauki iego/ wielce ſobie ważyli/ choć
 go byli w zburzeniu Jeruzalem poimáli: ſ ten tak piſe. Gdy ſie
 ſłońce wemknie w Skopu/ á przeciwnie Mieſiacowi ſtanie/ (bo
 ſtad/ bywa pełnia Mieſiaca) Paſche obchodź. A ieſliż y Rá-
 binom nie wierza/ niech ſie ſobie ſámi wierza/ albo ſie błedu ſpro-
 ſnego wſtydaia/ Pytam ich bowiem: który Mieſiac ſobie za
 pierwſzy/ poczytaia? Jeden ze trzech/ być muſi: albo ten/ co
 ná zgómie ieſt/ gdy Wioſná naſtaie: lecz te^o/ zwać pierwſzym nie
 moga: bo/ nigdy w nim Paſchy nie ſwieca: albo ten/ który do-
 piero po zrownaniu dnia z nocą naſtanie. Lecz/ ieſliż to pier-
 wſzy Mieſiac/ częſciey błodić/ á niź dobrze Paſche obchodzić/
 wedłu tego ſwego zdania/ beda/ bo ſie to rzedy trafia. Gdyż
 y przeſtego roku/ nie tak ſwiećili/ y przyſlego/ nie tak ſwiećić
 beda. Ten tedy ieſt Mieſiac pierwſzy/ ktorego pełnia/ albo ná
 dſień zrownania dnia z nocą/ albo nie długo po nim/ przypá-
 dzie. A tak ſie y z piſmem/ y z Rabinámi/ y z prawdą/ y z nami
 zgádzáć/ á bład ſwoy/ tego roku przyznać muſa. A ieſliż ſie
 nam Veadere/ to ieſt Przybyſem wymowić beda chcieli/ te-
 dy im ná to odpowiemy/ że go mieć nie mieli. Bo ná ten czás
 Przybyſ má być trzymány/ kiedy pełnia iego/ przed począt-
 kiem Wioſny/ wypaść może: to ſie tego roku nie ſtáło/ y dla
 tego/ nie Veadar to był/ coſcie go wy żydowie tak zwáli/ ále
 Niſan/ to ieſt Márzec: gdyż tá Regulká/ ktoraſmy dáli/ ieſt
 nie pochybna/ wedle piſmá ſwietego/ Rabinow ſtárych/ y pra-
 wdy ſamey.

Alle żydy puſciwſzy/ z drugiey miáry/ to ieſt z przykłądu Chry-
 ſtuſá Pána/ prawdę przedſiewzieta okáżmy. Zbáwiciel tedy
 náſ/ wedle poſpolitey nauki Doktorow ſtárych/ Greckich/ y
 Lácińſkich/ ſwoie Paſche/ 25. dnia Márcá/ á wedle Nicety/ y
 innych nowych Doktorow Greckich/ ieſeje pierwey/ to ieſt 23.
 dnia odpráwił. Niech tak będzie: o dwa dni/ ſwarzyć ſie nie
 będziemy/ zwołając/ gdyż y to/ nam ſłuży. Albowiem ſtad/ niź
 oczywiſcie wiódſcie/ kto z nas bliżej do prawdy przyſtepuie/ y

z mistrzemi sie swym/ Jezusem Panem zgadza/ czy my/ ktorzy
29. dnia Marcá / Wielkenoc miec bedziem? czyli Greckiey
wiary ludzcie Rus/ y niektorzy Heretycy/ ktorzy dopiero 26. wez
dla prawdy/ a wedle ich Kalendarzow/ 16. dnia Apryla/ Pás-
che/ albo iáko omzowa/ Wielki den/ obchodzić beda.

In lib. de
Confes. par.
3.

Heresi 50.

Tu sie nam troche potrzeba z Lutrem pogryść / ktoryby tho
był rad widział/ aby zawnie Páscha 25. dnia Marcá obchodzo-
na była: Lecż tá Lutrowá fantasia/ inż dawno jest od Kościo-
ła potępiona w Heretykách / ktore zwano Capadoces / iáko o
tym świadczy/ zacny/ a święty Doktor Grecki/ Epiphanius/ y
w drugich / ktorzy byli we Francyey / iáko piśe Beda. A jest y
ná przeciwko żywczaiowi Kościoła wszytkiego / ktory w Ties-
dziele/ nie w inny dzień/ chce obchodzić święto Wielkonocne:
ná co sie Luter/ nie oglada: Jest y przeciw rozumowi/ bo-
by przedsie Pan Luter/ tego nie dokazał/ aby niał tego dnia
święcić/ ktorego Pan náš Jezus: a to dla dwu przyczyn. Pier-
wsza jest/ iż wedle starego Kalendarzá (bo nowego przyiac nie
chca) ten dzień / ktory był za cżásu Chrysta Pána / 25. Marcá/
jest teraz ósmy Apryla. Druga / boby sie mogli tráfic 25. dzień
Marcá / przed pełnią / pierwszego Ksieżycá / a za tymby / ob-
chodzili Pásche / iáko iey / ani żydzi / ani Chrystus Pan / ani
Chrześcijanie / nigdy nie obchodza. Ale nam Rusnacy násy /
śinná teraznięsie włáznia / y nimu prostego cżowieká / przegaa-
rząia / dáleko sami wietśy / w tey mierze / prostacy / nie tylko
prze to / że nie wiedza co sie w ichże Kalendarzách dzieie / gdyż
przez sześcia lat / iednym tegodniem (a toż sie zaś po kilku lat
tráfi) a troche wyżśey / trzemá tylko dniami poznię / a niż my/
tego roku / swoie Wielkanoc / mieli. Toć też ná on cżás / mro-
zy być musiały. Ale dáleko bářśey dla tego / że to / co przeciw
nam przywodzi / one same / bářzo w nos bije. Abowiem / ala
bo wierza / iż gdzie indzie / a zwłaszcza / kiedy Chrystus Pan
przebywał / ciepłey o tey dobre / a niż tn w nas / albo nie wierza:
Jesliż nie wierza / niechże pytaia tych / ktorzy tam bywali / ala
bo sami sie wychyla choć y bliżey / do Wloch / albo do Hispá-
nicy: a wyśrza / że sie tam inż / nie tylko pola / ale y drzewa źiele-
nia /

nieia / Jesliż wierza / że gdsie indziej / inż daleko ciepley / czemuz
wedle ciepła Litwy swoy / chea początek Wiosny miarkować.

Równem / ztad mamy trzeci potężny wywod za nami. Bo
iesliż w onych krajach / kiedy tak wielkie są gorąca / że też na
Wielkanoc snopek nowego zboża ofiarowano / iakoż maż / w
3. księgach Mojżesz. Kap. 23. a przedsię nocy tak były chłodne /
że się Piotr przy ogniu grzał z drugimi / iakoż w drzewach Ewange-
liistów czytamy. Coż za dziw / że w Litwie ieszcze mrozy trwają
i: gdsie czasem / y w Czerwcu / niemal o S. Janie / śniegi spa-
dają: iakoście oczyma swemi / tak cztery lata widzieli: Z dru-
giey strony / ia nic w tym nie warpie / że / kiedy omylnego Ka-
lendarza ludzie / mieć beda swoje Wielkanoc / będzie inż / albo
bárzo blisko / w Palestynie jniwo. Ale miła Rus / nie na to
niedba / a co wiedzieć: iesliż po chwili / na prawidło Mostiew-
skich / albo Lapańskich mrozow / Páschy swey / náciagać nie
beda.

Leuit. 23.

Marci 14.

Ioannis 15.

Przystapmy do czwartego / nie mniej potężnego wyvodu /
z porównanych Seymow duchownych / wyczerpnionego : a o-
puszczwszy Łacińskie / ktorymby śnać takiey wiary nie dawano /
weźmimy przedsię / one Regułki wyższej położone / vchwalo-
ne na Concilium Nicenskim / zachowane (acż na wtorey nie-
mal záwsze się chramáło) od wszystkiego Chrześcijaństwa / tak
na wschod / iako na zachod słońca / to jest / tak w Greckich / iá-
ko y w Rzymskich Kościołach / a przypatrzmy się / kto ie lepiej
pełni / y zachowywa / my czyli oni: Pierwsza jest / aby niht / przed
początkiem Wiosny / Páschy nie obchodził : w tey się wszyscy
zgadzamy. Wtora / żeby początek Wiosny / był 21. dnia Már-
ca: tak teraz właśnie / w naszym poprawionym Kalendarzu / a
v nich / 11. dnia Márca / co oto w Kalendarzu / tego roku / ichże
brámota / wydrukowanym okázuie. O toż macie pierwszy blad
srogi / zkad wszystkie inne plyną. Trzecia Reguła jest / abyśmy
pierwszey pełniey / po zrownaniu dnia z noca / pilnowáli. To
my czynimy / y będziemy pełnia mieli we Wtorek / od tego za ty-
dzień / wedle tak ich / iako y naszych / dzienników : oni wtorey
dopiero pełniey czekaia / ktora będzie od tey Srody za 5. Tria-
C
dziesiąt.

dział. A gdzież tu tak światemu Seymowi/ y zacnemu/ do kogo
tego oni odzywają się pospolicie/ posłuszeństwo: Człwarta/ aby
pierwszą Niedziela/ po pierwszej na Wiosnę pełni/ była Wiel-
konocna: tak właśnie w nas/ za dziś dwie Niedzieli / a w nich/
aż za sześć: Wiechcie tu każdy rozładzi / kto się starych dźierzy
Konstytucyi/ a kto je gwałci/ a za tym / komu prawda / komu
fałsz holduje.

Odpowiedza podobno/ iż się to stało dla tego/ żeśmy mieli
przeszłego roku przybyś / a wy nie. Prawda / znamy się do te-
go/ żeśmy go nie mieli/ ale go mieć będziemy/ w przyszłym Pa-
ździerniku/ bo tak być ma: A wam / kto go tak mieć rozkazał
gdyż nie Przybyś wami / ale wy Przybyś / władac macie:
Rzekiecie: tak przypadł. Kto wam to powiedział: Tęś sta-
ry Kalendarz. On obledliwy: przeciwny prawdzie: Astrono-
mowi: Concilioni: piśmu nawet samemu: iakożiny iuż przeciw-
żydom okazali: Nie przybyści wam/ Bracia/ tego błędu przy-
czyną był/ nie/ ale raczej / y sam Przybyś / z tego błędu wrośł.
Abowiem / byście wy w świeceniu dnia Wielkonocnego nie
błądzili: tedybyście y Przybyś / przeszłego roku byli nie mieli.

Zopyta kto: Jakoż to być może: słuchajcieś/ czego śnać ma-
ło który z was wie / a słuchajcie z pilnością / abyście wždy kie-
dy początek / y źródło / błędu waszego/ poznali: a y od tego/ y
od innych się wpańietali: day to Chryste Jezu naydroższy/ przez
mekę twą świętą. Przyczyna ta iest/ że Astronomowie/ (kto-
rzy uczynia / iako chcą / y zapłacić) albo raczej przełożeni
waszy / nie pilniui / prawdziwego punktu zrownania nocy ze
dniem / ale fałszywego. Bo prawdziwe będzie / wedle wasze-
go Kalendarza / 11. dnia Mārca / które oni na stronie puszczo-
ły / czekaia swego dnia 21. w niepoprawnym Kalendarzu (bo
nasz/ to iest prawdziwy/ na ten czas iest 31. a ostatki Mārca) a
tam dopiero/ imaginuiui sobie to zrownanie. Przyczyna tego
iest/ iż tak było/ za czasu Concilium Nicenskiego/ choć iuż pra-
wdziwie / przed 10. dni wypadło. Ten błąd postawiośy / co-
ż daley czyniarto/ iż za iednym błędem/ drugie forytnia. A zgwal-
cimośy wtora Regule Synodu Nicenskiego / która nakazuje/
aby 21.

15.

aby 21. dnia Mārca / prawdziwe / nie fantastyckie było / dnia z
noca zrownanie / wracając się do ostatnich dwu Reguł. A wi-
dzac że ich dzień / 21. Mārca / przypadnie na ostatnia Kwadree
wedle trzeciej reguły / czekać pełniej / która aż za trzy Niedzie-
le będzie / a wedle czwartej Reguły / po onej pełni / dopiero w
Niedziele / Pásche obchodzić beda. Narwet / żeby im wynio-
sło / Przybył sobie niepotrzebny wkuł. Toć jest wszytkiego tego
bledu źródło / ta krynica. A my co: wszytko zupełnie / co na
Concilium Nicenskim uchwalono / w jednym punkcie się od
niego nie odstrzelając / zachowujemy. Nie imaginujemy so-
bie innego zrownania dnia z nocą / iedno tak / iako przypadnie
na niebie: nie kładziemy tego zrownania w inny dzień / ale w
ten / w którym ie ono święte Concilium położyło / to iesth / 21.
dnia Mārca. A toć nam Chrystus Pan / przez namiestnika
swoego / sprawić raczył.

Lecz już czas / abyśmy tego piątym wywodem / który z tegoż
drugiego płynie / podparli. A iest ten: że ci wszyscy / którzy Ka-
lendarz poprawy nie przyjęli / nie tylko Wielkonocnego / ale
też ani innych swiat / w mierze swej nie zachowują: okazmy im
kilka przykładów. Ctery czasy są przednieysze w roku / które
Bog / dziwnie wslachć raczył / duo solstitia, & totidem Aequi-
noctia. Dwoie słońca iakoby stanie / a dwoie nocy ze dniem
zrownanie. Pierwsze iest / kiedy słońce wstepuje w znamie mie-
bieście Kozorożca / a na ten czas / dzień rość poczyna. Ten Je-
zus Pan / ozdobić raczył / Narodzeniem swym / tak / iż ia nie nie
watpie / że prawię w tenże punkt narodził się / którego słońce /
w to znamie wstepowało. Drugi czas iest / wescie słońca w sko-
pu / o którymśmy do tego czasu siła mówili. Ten użcił dwie-
ma zacnymi tajemnicami / Wcieleniem / y meka swa święta / a
złym / y zmarłym wchwałaniem. Trzeci zaś iest / kiedy słońce
na Raku zasiadł: kiedy dnia wbywać / a lato rość / poczyna.
Ten wprzywileiował / narodzeniem / zacnego przesłanica swo-
go / Janá Chrzciciela świętego. Ostatni iest / gdy słońce w
Wadze naprzód pocznie przebywać / a tam znouu / dzień się
zrowna z nocą / a początek Jesieni dale. Ten ozdobił / acz nie

Aug in ser
mo. 2. de na-
turi. lo. Ba.

C ij

w są-

wo samymi punktcie / wśakże nie w wielu przed tym / Narodze-
niem Przeczystey Rodzicielki swey / á wedle niektórych / tegoż
czasu / Bog świat wszytek stworzył: y dla tego śniac Rus / z tam-
tad rok zaczyna. Przypátrzymy sie iuz teraz troche / kto z nas
lepiej te wszytkie światá / wedle prawdy biegow niebieskich / y
Doktorow s. obchodzi: My narodzenie Pánstie mamy náza-
iutrz niemal / po wesściu słońca w Rozorożca / omi 12. dni po-
tym / á pochwili / ieszcze pozniej bedzie. My obchodsimy świe-
to Wćielemia Pánstkiego (kiedy go wedle zwyczajn kóścielne-
go / przenosić nie trzeba) trzeciego dnia / za początkiem Wio-
sny / á omi / áż czternastego. O Wielkieynocy / iuzesny dosyc
mowili. O nas poczatek lata jest / w Wigilia Jana s: v nich
dni przed tym dwanaście. Także o innych swietách / rozumieć
mácie / że v nich / żadnego w kłobie swey / nie znaydziecie.

Ktemu / y niebo samo / y zegáry / náwet soneczne / y wszyscy
swiatá wszytkiego Astronomowie / prawdzie Kátolickiey po-
magaia. Albowiem / gdyż iuz z pismá / y innych wywodow / ma-
my / że / ná początku Wiosny / Wielkanoc obchodzić trzeba:
niechże sie każdy / nie tylko dziennikó wszytkim / nietylko gwiaz-
dom / ale też y sonecznym zegárom / ktore linia zrownania dnia
z noca w sobie máia / tey przysley Sobory przypátrzy / á wyzry-
oczymá swymi / że daleko wedle nie poprawionego Kalendar-
za / słońce náзад sie vmknelo od kresu / przez Níceński Synod
náznáczony / á wedle nášego / nie: gdyż tegoż dnia / 21. Márcá /
pisać bedziemy / iákoż przed 1200. lat / pisano. A iesliż y temu
wierzyć nie chca / niechże áż nie wierza Jeremiašowi Pátry-
árše swemu Cárogrockiemu / ktory / toż w liście / iáko by Sy-
nodálnym (bo był do tego przyzwal / Pátryárchy Alexándry-
skiego / y innych) z ktorym sie Rus / ná nas porywaia / przyzna-
wa.

Rzeczysz: á zaż wieś o tym liście: Wiem / á śniac pierwey / niż
wy sami: czemuż byście wierzyli / powiem go wam summe. A
że nie przypominie Kanonu / y tablic postanowienia Kalendar-
za / wedle ktorych rzadzić sie wam rozkazal (gdyż one / y nie sa
ná Concilium Níceńskim wydane / y błedow w sobie nie máia /
máia /

maia / y wieś to Pan Bog / iesli ie ktory z was rozumie / bo ich
 wzywać nie umiecie / do listu przystępuje : w którym / naprzod
 występuje na Łaciński Kościół / że nowe rzeczy wpscżyna. Ale to
 prawie / iest przeciw temu / gdyż sie iuż iasnie okazało / że Kościół
 Rzymński / z świętym / y starodawnym Seymem Greckim Ni-
 cenijskim we wszytkim sie zgadza / a Kościół Grecki / zgadzać sie
 nie chce. Co zaiste kożdemu ma być słusnie w podziwieniu.
 Wyznawa przy tym / że wedle Ptolomeusowego rachunku /
 (a tego mowy mieli Łacinnicy naśladować) myli sie Kalendarz /
 około dziewięć dni / iesliż dobrze pamiętam. Na co /
 dwoiako odpowiemy. Pierwey / że acz nauka Ptolomeusowa /
 y stara / y zacna iest / y o ktorey dobrze wiedza Łacinnicy / tak /
 że tey one w Akademjach swoich czytają : wszakże nie iest na wszytkim
 nie pochybna : gdyż ci / ktorzy po nim byli / doznali / że
 sie y Ptolomeus / nie do końca prawdy dorachował. Nad to /
 że nam to wielce dziwno / iż znając / y wyznawając blad / przeds-
 sie go poprawić / ani sami chcą / ani temu / komu należy / dopu-
 szczaia. Ale Concilium Nicienskie^o / dźierżec sie mamy / iako też
 go / ktore zbłądzić nie mogło. Dobrze: Czemuz sie go nie dźier-
 życie: chemuz w dzień początku wiosny / nie pisiecie 21. dnia Mār-
 cā / iako było za czasu Concilium / ale 11. Mārca / o czym sie Sy-
 nodowi nie śniło: czemu inny dzień prawdziwy macie / zrownać
 dnia z noca / to iest 11. Mārca: a inni wedle imaginácie / a
 z samey phantazyey / 21. Mārca: gdyż na Concilium / ieden tyl-
 ko był 21. Mārca / a tamże prawdziwe było zrownanie dnia z
 noca / iako my teraz mamy: Widzicie / że cokolwiek wyrwiecie:
 wszytko iest przeciwko wam. Tak piękna rzecz iest prawda / że
 ku tey ozdobie / y fałsz czasem dopomaga.

Co sie tycze błedu Concilium Nicienskiego / wyznawamy / że
 go tam nie miał. Bo Concilium nie powiedziało / żeby na po-
 tym blad być nie miał / ale y owšem przestrzegło / że być musi /
 y dla tego nakazało / aby temu wcześ zabiegano. Przydaje y
 to Pátryarcha Cárogrocki / że sie Theologow / nie Astrono-
 mow / miał Biskup Rzymński radzić. Na co łatwia iest odpo-
 wiedź: że sie radził / y tych / y owych / bo tego było potrzeba: gdyż

ta kwestya / nie z samey Theologiey / ale też / y z Astronomiey rozładku / zawisła. A czemuż sam Pátryarcha / Ptolomeusz przywodzi: gdyż ten / nie tylko Theologiem nie był / ale ani Chrześcijaninem?

A co zaś mowi (a to też heretycy w vsściech máia) iż Biskup Rzymski / trwoge / y niezgodę w Chrześcijánstwie / z tym Kalendarzem uczynił: To sie nie naydzie. Bo prawowierni / a poslusni / Włoszy / Hiszpani / Fráncuzowie / Polacy / Litwa / Portugálczykowie / Niemcy / y inni po wszytkim świecie Chrześcijanie / nie w tey mierze z sobą nie trwożą / y owšem dziekują / że ie z błedu wyprowadzono. A nieposlusznemu / bys też nawieczey folgował / y pozwalal / przecie sie nigdy on nicukoi. A też / niech każdy rozładzi / iesliż ten trwoge czyni / ktory naprawia: czyli ten / ktory w błędzie wpornie trwać chce: Inse vszczepki / y krnabności / ktore tam są / a z glupiey dumy Greckiey pochodzą / nie są godne odpowiedzi. Day Boże / aby tá cierpliwosć Kościoła Bożego / one kiedy / do vpamiętania przywiodła.

Co sie też lamentuie / że mu o tey spráwie znać przedtym nie dano / to też nie do końca tak sie naydzie: gdyż iáko go ná Concilium Trydenńskie proszono / tak y przyczyny / dla czego bylo potrzebá Kalendarz poprawić / opisano. Nádto / Metropolitę Phyládelphskiego / ktory chwile w Wenecyi mieszkal / Papież do Rzymu przyzwał / y okazawszy mu wśeláką ludzkość / a miłość prawie oycowśką / dał mu spráwe wszytkę o tym odmienieniu Kalendarza: ktory potym do Carogrodu odiáchal / aby to wszytko Pátryarsze / od oycá s. odniósł.

Lecz to iest naywietśa / iż tenże Pátryarcha Jeremiaś / słusnie przyczyny poprawy Kalendarza wziawszy / tak od oycá s. Papieża / iáko y od Jáśnie Wielmożnego Książęcia Konstántyna / Woiewody Rjowskiiego (ktory go do zgody / iáko Pan bączny / y zgodę a iedność miluiący / listy y poselschwem swoim przywodził) nie tylko ná poprawę Kalendarza zezwolił / ale też y posła swego do Rzymu z tą nowina / y z innemi nie mniej pociesznymi / posłał. Ale grzechy czyieś to sprawily / że to nie doszło: prze co / każdyby człowiek Chrześcijánsti / słusnie iży wylewać miał.

Otoż iuż macie Pátryárche waszego / czemuż go w tym nie
 słuchacie? czemuż iego śladem nie chodźcie? Co przed sadem
 Pánstím odpowiecie / żeście prawdy przyiać nie chcieli / do cze-
 go nie tylko pismo s. przykład Pánstí / Synody duchowne /
 niebo / y zegary / ale teź własny wasz Pátryárcha / droge wam
 pokazał? Ktorego acz wiem co dla tego pokazał: wskaź je y to
 wiem / że was w pánstwie króla Polskiego / nigdy dla przyie-
 cia Kalendarza to nie pokazał / ale raczej za tym poydźcie iedność
 y zgodą / a za zgodą / bázwo wiele dobrego / tak do porządku
 pospolitego / iako teź pomnożenia duchownego. A iuż o liście
 Pátryárchy Cárogrockiego / y o Siostrzym wywodzić / dosyć.

Teraź mi przychodzi na pamięć przysłówki / ktorými niekto-
 rzy proszą ludzkie / (boć tego baczny mówić nie będzie) nasze Ká-
 toliki / co proste sę ściypia: Teraź (prawi) musza drogo ryby ku-
 pować / gdyż potym / tansze beda. Ja acz niewiem / iesliż tak
 będzie / czas to sam pokaze: wskaź je to / wiem záperwne / że sie
 nam nie godzi wedle brzucha naszego / albo iedney tylko Pro-
 wincyi / nie trzecjnych vjytkow / Wielkanoc stánowiąć. A iesliż
 sie wam tak proste wywody podobają / słuchaycie sę iednego / ala-
 bo dwu / nie z ceny rzeczy przedajnych (gdyż ta odmienna by-
 wa) ale z przyrodenia samego wszech rzeczy żywiacych / wyiete.

Niechże będzie osiny / choć proste: wskaź je nie do końca słá-
 by. Jużesny aż nazbyt syroce pokazali / iż Wielkanoc / na po-
 czátku Wiosny być ma. Poyrzycież mi / proszę / na ziemię / ktora
 iesliż nie tu / záiste dosyć nie daleko iuż sie prawie otwarza: poy-
 rzycie na Jągnieta / y inne bydleta / iako sie rodza: poyrzycie
 tak na domowe / iako y na wselakie inne ptastwo / iako sie Ge-
 si / y kókošy niośa / wroble / y káwki / do gniazd nágládaia / zo-
 rawie / cjátki / iastólki náwet / okázua. Co wszytko / zá miao-
 mylny pocjátek Wiosny / záwsze sobie przodkowie waszy / po-
 czýrali. Izaż ia tu prawdziwie nie moge rzec ludowi temu / co
 niegdy mówił Bog / przez Proroka ludowi Izráelskiemu: Ká-
 nia na powietrzu / poznała czas swoy / Synogárlia / iastólka /
 y boćian / strzegli cjasu náwrocenia swego: a lud moy / nie po-
 znał sadom Pánstich. Toż y ia rzec moge: Gesi / kury / wroble /
 káwki /

kawki / y inne ptaſtſwo / znaia czas poczatku Wioſny / ſama Ruſ
mila / zatwardza ſercá ſwe / á poznac go nie chce / y do porzaz-
dku ſie nie potwápiá.

Co ſie zaś tknie wſytkow / te / je nie rownie ſá wietſze wedle
tego nowoſtárego / (je iy tak názwá) Kalendarzá / á niſ pier-
wey byly / wſelkiego ſtánu człowiek / reſomá námácac moſe / á
zá tym Chryſtowi Pánu / y namiestnikowi iego / zá te folge / ſlu-
ſnie / y przyſtoynie / má wielkie dzieki czynic. Albowiem / kto-
ryſ rolny człowiek / zá plugiem ſie dzień cały wyciągáiac / nie
bedſie woláł do do^o ſie wrocic ná mieſo / álbo inne temu podo-
bne potráwy : przez ktore nie ſle nárwáne ſili ſwoie / potrzeb-
pic moſe / á niſ do kſwáſcu / álbo bócwiny / ktore go bárſzey nie-
máł zemgla : ktory kupiec / y zeglarz / nie bedſie woláł przy do-
brym potciu / á niſ przy ſłodku / jęglowác : ktory ſláhcic / go-
ſpodárſtwa ſwego pilnuiac / po wpaſeniu ſonecznym / nie be-
dſie woláł záſieſc ſobie y ſtołu ſwego przy dobrym káplunie /
álbo mlodym iágniátku / á niſ przy miſie ryb / álbo żuru : Ná-
oſtátek / ktory człowiek nie woli chłodnego cháſu / á niſ gora-
cego poſcić : gdyſ to pewná / je chłod potrzebia / á goráco wa-
tli ciála náſze.

Re. I. C. 15 Alle opuſciwſy te proſtſze podpory / (ktoreſny dla proſtſch
przytoczyć musieli / gdyſ Páwel s. mówi / jeſmy nie tylko ma-
drym / ále y proſtym powinni / áby y oni / mieli odpor przeciw
tym / ktorzy ie takiemu / y owſem ſlabſzymu / á práwie nie grze-
czynymi wſczyptámi / ráczej / á niſ wywodámi / naygrywáia / przy-
ſtapmy do dziewiątego potrzebego wywodu / ktory kátká innych
mieć bedſie w ſobie / bo zebrány ieſt / ex abſurdis / to ieſt rzeczy /
wſelákiemu rozumowi / náder przeciwnych / ktore to wporne /
ſtárego (ieſliſ go tak názwáć moge) Kalendarzá / záchowá-
nie / z ſoba przynoſi. Jedno Abſurdum ieſt : je nie po pierwoſey
ná Wioſne pełniey / ále po wtorey / Wielkanoc obchodſie be-
da / przeciw piſmu ſwietenmu / y wchwalom duchownym / iáko
ſie iuſ ſeroce dowiodło. Drugie zá tym idſie : je nie ná poczat-
ku Wioſny / ále práwie we ſrodku / Páſche ſwiecić beda. Al-
bowiem / gdyſ Wioſná iáko y kóſda inná częſć roku / trzy tylko
w ſobie

*Abſurdum
Gruhom.*

w sobie Miesiące zamyka: kto / po wtorego Miesiąca pełni /
 Pasche obchodzić będzie / y zaś niemal na środ Wiosny nie trą-
 fi: A ono gdzie / co pismo rozkazuje / obserua verni primum
 temporis / zc. Co sie ieszcze / y z naszym / y z ichże Dziennikom /
 iasnie okazuje / w których macie Tytul. **W T O R A C Z E S C**
W J O S T A / zc. a ztym dopiero / idzie Wielkanoc Ruska.
 Trzecie Absurdum / żeście małuczkę nie mieli Wielkieynocy /
 w Maiu. Bo kiedyby na te Niedziele była przypadła żydow-
 ska Pascha / wybyście musieli byli / przez tydzień ieszcze / odło-
 żyć. A tak / wedla prawdy (niech mówią co chcą wasze omyl-
 ne Kalendarze) mielibyście byli Pasche / 3. dnia Maiu / y po-
 dobno będziecie mieć nie długo / iesliż w tym wporze trwać ze-
 chcecie. Co iest przeciwko wszytkim Conciliom / które tylko
 dwa Miesiąca Paschalne zowią / Marzec / a Kwiecień: y prze-
 ciw zwyczajowi / wszytkiego wieku nowego zakonu. Czwarte
 Absurdum iest / że / ile baczyć moge / Wielkanoc mieć będzie-
 cie / prawie niemal we żniwa onych krajów / gdzie Pan Jezus
 przebywał. Co każdy snadnie obaczyć moze / przypatrzaiąc sie
 żniwu Włoskiemu / albo Hiszpańskiemu. Piąte / że iesliż oni w
 tym wporze / a świat w swej kłobie / tak długo stać będzie / przy-
 dzie do tego / iż Pasche o s. Janie / obchodzić beda: iako tego
 Matematykowie rachunkami swemi prawie na oko dowodzą.
 Naostatet / że oni / co wiek ludzi / to czas w Kalendarzu od-
 mieniają: o czym / troche niżej / nieco wiecey powiemy.

Ioan. Luci-
 dus de tem-
 porū emen-
 dat.

Alle nam kto zarzuć: Też y Kościół Rzymski do tych niemal
 czasów / w tymże błędzie trwał: Przyznawamy / że trwał nie
 chcąc: a kiedy mogli / tedy sie poprawił / co nadremu należy / i-
 aś to wpornego iest / poznanej prawdy / nie chcieć sie dźierzeć.
 Rzeczysz: wskaż powiadać / że Kościół Rzymski / błędnie nie
 moze: Na to naprzod / przed 1200. lat odpowiedział / bärzo pie-
 knie / on wielki Athanazy s. pisać o tym Dekrecie / Concilium
 Nicejskiego (choćby to nie Papieści / ale Concilium tak świe-
 tego / bład był: gdyż ono / tak dzień ten postanowiło / iakoś in-
 szych) że Concilium o inszych rzeczach mówi: **TAK W J E**
RZĘD zc. A o tym nie mówi / tak wierzymy (bo nie iest

Athana. in
 Epi. de Sy-
 nod. Ari-
 min. et Se-
 leuc.

artykuł wiary) ale **3DŁO SZE TŁK** / aby wśysey posłuszni byli. R temu / znamy sie do tego / iż nie tylko twierdziemy / ale y iasnie dowodzimy: że w ystągach / ktore do wiary / albo pobożnego życia należa / nie tylko kościół / ale też y Papież / błażdźić nie może: wśakże przytym wyznawamy / że w sprawie iasney potoczney / omylić sie / y oszukany być może: (co krotkiemi słowy / Theologowie po Łacinie mówia: in de terminatione de rebus fidei & morum; non potest errare: in facto tamen, decipi potest) ale to do wiary / nic nie należy. Na przykład: Jakob

Genes. 29.

Pátryarcha / nie mogł sie w tej mierze omylić / że sie nie godzi do nie ślubney przystąpić / ale mogł być / y był oszukany / gdy mu Lija nie ślubna / miasto Rácheli ślubney / podrzucono.

Genes. 20.

Aktor. 23.

Podobny temu przykład maś w Abimelechu / y dla tego sam go Bog wymawia. Także Páwel s. nie mogł sie na tym omylić / że sie nie godzi przelożonym iacić: ale sie mogł omylić / y omylił / że przelożonego nie znał. Tymże sposobem / wiedział kościół / że przystoynego dnia miał obchodzić Wielkanoc: ale sie mylił na czasie / dla Matematyków / ktorzy go śtatecznie porachować nie mogli. A też trzeba v siebie wważać / że omyłka rozmaíta jest: Jedną / kiedy kto nie chce bliźsi / iako Jákob Pátryarcha / y Páwel s. a ta omyłka / przed Bogiem / y mądrymi ludźmi / winy żadney nie ma / a daleko mniej ten grzesz / ktory / acz bliźsi / wśakże widzi / naprzód / że ten bład nie jest przeciwko wolei Bożej / przytym / w bledzie nie tylko sie nie kocha / ale y owsem onym sie brzydzi / iednak / cierpieć go musi / aż do czasu / aż y za czasem / wśawşy okazy / poprawi. Tak własnie uczynił Ociec s. Grzegorz XIII. Z drugiey strony / wyszepek nie mały jest / chce y wiedzac bliźsić: wietşy / choć możeś bledu poprawić / nie chceć: naywietşy / nie tylko nie słuchać tych / ktorzy go poprawiaia / chociaż ich słuchać powiniem: ale też z nich sie nasmiawać / one przegárzać / wśczypti / kłamařtwa / potwarze na nie kłásć / to jest grzech wielkiy a ieden z tych / ktore Doktorowie zowa / przeciw Duchowi S. gdy sie kto poznana prawda brzydzi / y one zátłumić wśilnie. W co / iesliż ci / ktorzy tym sposobem / chce / wiedzac / y bacząc / Rá-

alendarza poprawe tłumia / nie wpadają / niech każdy rozsądzi /
sądzić będzie swego czasu / sprawiedliwy sędzia / żywych y mar-
twych / te / ktorzy sie Chrześcijany zowiąc / to skłania / czemu
pohánecy sami / przyganić nie mogą.

A żeby sie okazało / że to nie kto inny / ale sam Pan Jezus /
przez Pasterza wszech owiec swoich sprawić raczył (a ten / niech
będzie dziesiąty / a ostatni wywód) pokazmy to z cudow / kto-
remi te poprawe Kalendarza potwierdzić nie zaniechal / co y
przed 1100. lat uczynił w teyże materii / iako masz w liście Pá-
schásiusa / zacnego Biskupa / do Lwa pierwszego Papieża. b
Bacząc ia to dobrze / że Adwersarze / Heretyckim swodem za-
rąjeni / lekce to sobie poważa : wśakże nam sie na to oglądać /
nie nie trzeba. Bo iesliż y sam Pan a zbawiciel nasz / Chrystus
Jezus / nie dla tego przestał cudow czynić / że sie z nich Lice-
niernicy gorzyl / a sprawy iego / Beelzebubowi przypisowali :
y Páwel s. cudu nawrocenia swego nie przestał głosić / choć
temu żydowie / nie tylko wiary nie dawali / ale y ukamionować
go chcieli : czemuż sie my wielbić / y sławić spraw Pánstich / prze-
to / że te° wierzyć ci nie beda / ktorzy każdy bayce / y kłamstwem
przeciw kościołowi / y pasterzowi iego widomemu / by też naye-
sposobieyszy / wnet wwierza / a prawdzię kościoła powsechnie-
go / by też naciśnieceyszy / wierzyć nigdy nie chcą / śromać ma-
my : Nie mamy zaiste : zwłaszcza gdyż wiemy z Pávła święte-
go / że ci / ktorzy prawdzię wierzyć nie chcą / sprawiedliwym
sądem Pánstun / kłamstwem y bledom / wierzyć mają. Wyżrzymy
swo° czasu / iako ich ono Pharyzeyskie / y medrcow te° swiata sło-
wo / ktore wystawic ię w vszczęch mają / gdy im albo o cudach
Pánstich / albo o rozszerzeniu Chrześcijánstwa / a sprawach dzi-
wnych / ktore Pan w Indy / w Japone / y między innymi no-
wemi Chrześcijany czyni : na dniu sadnym wymowi. Ono sło-
wo mowie : Nie wierze. Nie podobna to / Wymysły / Bayki /
Plotki to wásze / rz. Nie wymowi zaiste / nie wymowi. Bo
im rzeka / czemużecie nie chcą innym wierzyć / sami tam nie
iáchali / a prawdzię sie nie przypatrując / chociażcie mogli / nie-
prawde drugim żądawali / a sprawy Boże skłanowali : Day

b Apud D.
Leonem E-
pist. 63.

Math. 12.

Act. 22.

c 2. Tess. 2.

Boże/aby tego z zatrąceniem swoim nie doznali. Ale my do rze-
 czy przystapmy/ a z kiltu/ drwu tylko cudow/przykłady powie-
 dzmy: Jeden/ bårzo znacznego Heretykå/ ktory/ gdy Podågre
 innych lat/ zåwåse/ poczåwşy od Wigilii Narodzenia Pån-
 stiego/ aż do Gromnic miewal: kiedy Kalendarz odmieniono/
 wejutia/ dziesieć dni przed tym/ to iest/ w Wigilia pråwie nå-
 rodzenia Pånstiego/ wedle nåpråwionego Kalendarzå: do-
 czego sie przy bytności iednego Ksiazęcia wielkiego / y dworu
 iego/ nå pytanie niektorego kåplånå/ wşelåkiey wiary godne-
 go (ktory mi sam o tym powiedziål) przyznał. A gdy mu on
 kåplån zarzucił/ że Pån Bog/ iednym cudem/ dwie rzeczy/ nå
 iego cieie / (chcåc żeby sie obaczył) pokåzał: iedne / że go tych
 dni kårze / iåko bluźnierce Bostwå / å zåthym prawdziwego
 Wcielenia/ y Narodzenia Synå Bojego: Druga / że wiewier-
 dza popråwe Kalendarzå/ porzådnie wczynionå : okåzuiac / że
 y podågrå (iż tåk rzekå) zna/ czego Heretycy/ przyznåc niechcå.
 Tlicinnego nie odpowiedziål/ iedno to słowo/ Argute: my mo-
 żemy rzec/ subtylnie/ ålbo wezłowåcie. Drugi iest swieży/ y nå
 tåkim miejscu wczyniony / iż niewiem / by co w tey mierze mo-
 gło być ozdobienszego / y wiadomszego / gdyż sie ståło / przed
 kiltå Niedziel w Prådze/ nå zåmku/ przy bytności Cesårskiey.
 Rzecz sie tåk mår: Znacżny ieden/ å w Puşkårskiey nånce/ bårzo
 wytworny człowiek / w dzień Narodzenia Pånstiego/ z slugå-
 mi / ålbo towårzysåmi swymi/ niemål przy sånym Kosciele
 Tumskim / nå zåmku Pråskim / przypråwowål misterne råce/
 y strukt puşkårskie/ nå wesele Jego Mści Pånå/ Pånå Rozem-
 bergå / nawysşego Senatorå krolestwå Czeşkiego / å że to bez
 trzåstku być nie mogło / wpminali go Kåtolicy / żeby tego/ y
 dnia tåk wroczyştego/ y nå miejscu tåkim/ czynić zåniechål/ åby
 sñac pomisty Pånstiey/ nå sobie nie wzål. Lecż on nic nå wpo-
 minånie niedbåiac / y z nich żårtuiac / rzekł nåoståtek / że mu
 nic do popråwionego Kalendarzå / å iż chciål wedle stårego/
 to swieto potym obchodşić. A listi (dziwnå milego Boga språ-
 wå) kiltå godzin w noc/ prochy sie zåpålily / trzåst / y grzmot
 wielki wczynily/ tåk mistrzå/ iåko y czelådż popålily: Przypådno
 nå on

na on trzast sąsiedzi / czątom raczej / a niż ludziom podobnie-
 se / z ognia na poly żywe / a grzech swoy / y cudo nad soba Pán-
 skie wyznawájące / wychwycá: prosa o spowiedniká / ktory gdy
 przyszedł / wšytkich trzech spowiedi wysłuchal / y odrzekaá-
 sie kácerstwa / w ktorým do tych czásow byli / a ieden kósciół
 powszechny / y wšeláti porzadek iego wyznawájące / z zwia-
 skow kácerskich / y z nieprawości popłodzonych / rozgrzeszył / y
 Sakráment ciała Páńskiego / Kátolickim obyczáiem / onym
 dał: Sakráment przenaswiewšy przyawšy / towárzyše po dwu
 godzin / a Mistrz sam ná dedniem / Pánu Bogu ducha dał.
 Ták Pan Jezus / iednym (je ták rzekł) siarczanego ognia ka-
 záníem / y trzy duše do siebie náwrocił / y postanowienie swoje /
 ktore przez Namieštniká swego uczynil / potwierdził / y lást-
 ke Kátolikom pokazal / je nie dopuścił / aby on ogień / do in-
 nych prochow / ktore tamże byly / dopadł: zá cžym / mogli y kó-
 sciół / y zamek Práški przysć do niebespieczności.

Alle o tym dosć: teraz / niż kazánia dokończymy / ostatek Ar-
 gumentow / ktore nam / ták Greckiego zákonu ludzie / iáko y
 Heretycy zárzucaia / rozwiążmy. Tíechże będzie pierwszy / kto-
 rym vpornie twierdza / je choć Papież blad widział / przedsie
 go náprawiác nie miał. Co ia slyšac / od dšiwu prawie zmie-
 ram. Albowiem póki nie poprawiono Kalendarzá / woláli: Pa-
 piež bladši / źle swietá swieci / rć. a gdy zaś náprawiono / wo-
 láia. Papież bladši / czynić tego nie miał / rć. A zá ia tu slyšnie
 onego przykladu Páńskiego / ktory ludowi onemu niewdziecz-
 nemu / ták post d Janow / iáko y iedzenie Pánskie / ná źle obra-
 cáiacemu / dáć raczył / przywiesć nie moge: owa prawdziwa
 przypowieść iest. Złemu / wšytko źle: Jesliž Pásterz prawdzi-
 wy swiatá wšytkiego / tego czynić nie miał / ktož to prosie cžy-
 nić miał: Podobno Pátryarchá Cárógrocki: Alle by go była
 wietšá cžesć Chrześcijánstwa nie słuchála: czyli Cesarz iáko sie
 widzi Heretykom: A ná iego Edykty / Krol Fráncuski / Hispá-
 Ński / Polski / coby był dbał: A dáleko mniey nowego swiatá lu-
 dzie / w oboich Indyách / w Brásilu / w Japonie / w Synách /
 ktorzy / tymto z wietšá chęcia przyieli / im z wietšá niestwora

d Math. II.

naszy odrzucili: bo im Pan Chrystus y namiestnik iego / iefseje
sinałwie / a nam sie przygryzl.

Rzekniesz: miał Synod powszechny dla tego złożyć / iakoby
dawno drugi Synod taki / w Trydenście / o rzeczach daleko po-
wazniejszych / a niź jest poprawa Kalendarza minał: a któryż /
albo z Greckiego Kościoła Biskup / albo z Heretykow Mini-
ster / na nim sie pokazał: choć ich y prosiłono / y gleyty warowne
dawano: A też rzecz ta Concilium nie potrzebowała: Bo niź
nie na jednym / ale na wielu / a zwłaszcza Nicienskim / uchwalo-
no było: aby 21. dnia Marca / początek swoy Wiosna brała: aby
sie o to starano / iakoby z kłoby swey / Páscha nie wypadła: a
iesliż wypadnie / zaśie przez Biskupa Rzymskiego / wystawiona
była. O toż sie to wszystko stało / a od tego sie stało / ktorego Sy-
nody S. duchowne / iako wselakięgo innego rzadu Kościel-
nego / tak y tego dozorca być / wyznali: od tego / ktory to iefseje
przed Concilium Nicienskim czynił / iakosiny z przodków iego
wyżsley okazał: od tego naostatet / ktoremu Chrystus Pan / re-
gimient wszystkiego Kościoła zlecił / y ktorego wszyscy prawowier-
ni Chrześcijanie po wszystkim świecie / radzi z chęcią słuchają.

Ioan. 18. A dla tego rzecz tu śmieie moge / wszystkim Adwersarzom / ono
słowo bairantá niewinnego. Iesliż Papież śle uczynił / niechje
dadzą świadectwo / czemu / iako / albo w czym śle uczynił / iesliż
dobrze (iakoz y dobrze / wedle rozsądku światá / wszystkiego / y
przystoynie / wedle przędu swego) czemuż go policzka: a cze-
mu potwarzami / łaianiem / hanba / rwarz iego napelniaia:

Wiem / co Heretycy Salskiej wiary mówia / tak w Niem-
cach (o czym są książki drukowane) iako y tu (o czym wiemy)
je rzecz ta jest wolna / a iako oni zowia z Greckiego słowa / A-
diaphorá / to jest rzecz taka / na ktorey nie mie należy / bądź tak /
bądź owak / zachowana bedzie. Przeto Papież do tego ni-ko-
goż przymusić nie miał: gdyż ma być każdy przy wolności
Chrześcijańskiej zachowany / aby Pásche miał / kiedy chce / y
iako sie mu spodoba. A to wszystko wyszali / z bairzo starego He-
retyka Nowata / wiecey niż przed 1300. lat / iako o tym Grecki
Historyk Socrates epise / gdyż on nie tylko tak trzymał: ale też
książki

Psiażki o tym wydał / które także Adia phoron nazywał. Ale iá-
 ko to / y nie mądrze / y przeciw piśmu / y wielce wpornie czynia /
 obaczcie Chrześcijanie moi. Nie mądrze / gdy niezgode fory-
 rnia między Chrześcijany / nie tylko w iednym mieście / ale też
 y w iednym domu. Bo iaka tam zgoda będzie / kiedy iednego
 dnia Mąż / a żona drugiego / Ociec trzeciego / a Synowie cza-
 wartego / Wielkanoc obchodzić / a Chrześcijanie na sto / że tak
 rzekę częsci / dzielić sie beda? A Boże vchoroway / aby ieden
 drugiemu przynawiał: boby sie tym wolność Chrześcijańska
 targać musiała. Jeszcze mało złego y niezgody / jesmy sie na
 dwoie tylko rozdziłili: Jest na przeciw piśmu / abowiem Pá-
 wel s. roztazuje / żeby wśytko wćciwie y porządnie sie między
 nami działo. O miły rzadzie / w tak wielkiey niezgodzie / gdzie
 co kto chce / y iako chce / to mu wolno. Vpor zaś / a znaczna
 miłość roztarku okazuje sie / gdy kto (iako ono mowia) ni
 przecz / ni dla czego / nie chce sie z drugimi zgadzać. A zaż to
 nie śczyry a prawie śatániści vpor / nie chcieć z drugimi w rze-
 czach / iako oni zowa adia phoris prześtawać / ale raczej nierząd
 (ktory sie w sadach w targach / y innych rzeczach / iasnie oka-
 zuie) y roztęć dla rzeczy / ktora sobie za frąśkę máia / w Nie-
 ściech y Narodach stroić: A zaż to nie zapamiętały człowiek /
 ktory mogąc wkazawşy sie tylko / srogie między zaiatrzonymi
 stronami krwie rozlanie pohamować / przedśie tego wćymić
 niechce / nie prze co innego / tylko że mu to Adia phorum / to
 jest wolno czynić / albo nie: Tak y tu swoim rozumieiac oby-
 czaiem.

I. Cor. 14.

Wiem / co náder nádećie y niewstydliwie mowia. Nie bez-
 dzień sie zgadzać: bo to Antychryst sprawił / gdyż v Daniela
 Proroka / ten jest między inemi znák Antichrysta / że ma odmie-
 niąc czaşy / co oto waś Papięż wćymił. Nie jest v nimie w po-
 dziwieniu / że to Hereticy mowia: bo to ich stára piośńka / w pie-
 kielney kuźni vrobiona: Ale że to y od niektórych / z tych dru-
 gich (ktorzy bys namnię co przeciwko wierze ich wyrzekł / ál-
 bo nápiśał / wielce sie pospolicie gniewaia) slychac / temu sie nie
 pomatu dziwuje. Nie tak ich mili przodkowie / nie tak wśytkie

Dan. 7.

Seymy

Seymy Duchowne/ wſzyſcy Doktorowie ſwieci Greccy/ do ie-
 dnego/ o Rzymſkim Papiezu trzymali. Toć ieſt bracia moi/
 trzecie ſie o Kościele (o Heretyki mowie/ z ktorymi obciniecie/ a
 teraz przeciw Kościołowi/ ledwo ſie nie ſprzysięgacie) toć ieſt
 chcąc ſwemu wporowi doſyć w iednym uczynić/ nader prawie
 olśnać/ Antychryſtem zowiać/ Chryſtuſowego na ſwiecie na-
 mieſtniká. Ale odpowiedzmy/ y tym/ y owym/ owa ſami w tym
 kwáſie zoſtana. Co mowicie: kto Kalendarz náprawia (álbo
 iáko wy zowiecie nowi) ten ieſt Antychryſt: gdyż wedle Dáni-
 ela czaſy odmienia: Ten. Stoycieſz przytym/ a mieſlizaycie ſie/
 iákoſcie zwykli/ naprzód wy Greckiego Zakonu ludſie. Toć
 tedy waſzy przodkowie/ waſe Concilia Nickenſkie/ y Chalce-
 donſkie Antychryſtami były/ bo też czaſy odmieniali/ a toż nie-
 mal co teraz Papież/ ony przed tym/ czynili: Potym ſuchay-
 cie y wy drudzzy. Toć tedy pierwey był Antychryſtus a niſz Chry-
 ſtus/ a zá tym Páwel s: (o bliźnierſtwo) kłamać muſi/ który
 mowi/ że Antychryſt ieſzcze przyſć ma: Co żeby tak było/ obacz
 iáſnie. Iżaliż Iulius Ceſarz nie był przed Chryſtuſem: iżali Ka-
 lendarz/ a wedle wykładu waſzego/ czaſow nieodmienił/ 45.
 lat przed tym/ a niſz ſie zbawiciel naſz národził: To o nim Dá-
 niel (który go kilka ſet lat wprzódził) prorokował/ y onego zá
 Antychryſtá miał: a tak Antychryſt/ pierwey był a niſz Chry-
 ſtus Pan. Ale ſuchaycie dálej/ a przypátrźcie ſie/ ieſliż to nie-
 wani ráczey wedle rozumienia waſzego (gdyż wedle prawdy ná-
 tym mieyſcu/ ani o naſ/ ani o waſ/ Prorok s. mowi/ ále o wiel-
 kim onym/ który ieden tylko bedzie/ Antychryſcie) a niſz Kościo-
 łowi Bożemu ſłuży. Połóžmy árgument: kto czaſy odmienia
 wedle Daniela Proroka (iáko go wykrecać) ten ieſt Anty-
 chryſt. Ale ich Papież nie odmienia: bo ie tak poſtánowił/ iá-
 ko były przed 1300. lat/ zá czaſu Concilium Nickenſkiego/ y ie-
 ſze wyſſey: a wy ie/ co wiek ludzi (to ieſt/ ná tožde nimal ſto
 lat) odmieniać. Bo coſcie pierwey mieli począték Wioſny
 21. Márcá/ toſcie potym mieli/ 20. potym 19. 18. 17. aż do 11. dnia
 przyſtło/ a przydſie wnet (boday nie przyſłego roku) do dſie-
 ſiatego: Tedyſcie wy ráczey/ a nie Papież/ Antychryſtami: też
 dy o waſ/

dy o was/ nie o Papieżu / ktory sie starego trybu dzierży / Dá-
niel prorokował. O wporze nieszczesny/ iáko zaślepiasz ludziami
oczy/ aby widzac nie widzieli/ á (iáko ono mowia) per fas, &
nefas/ do siebie pismo ciagneli. O Chryście naymedrşy / iákos
rypoteżny/ ktory czynisz/ aby medrkowie w mądrości swey pod-
chwyceni byli / á w dol/ ktory wybranym twym kopáli / sami
nie czuiac sie / wpádli/ iáko i Dawid y g Páwel s. o takich mo- Psal. 7. et
wia. Ale żebyście wszyscy iásnie obaczyli/ iáko Heretycy pismo 56.
specia/ iáko niewstydliwie przywodza/ á za tym wiedzieli (Dla gl. Cor. 3.
Boga żywiacego proşe/ obacz sie / ktoremu duszá miła) iáko
im pismo przywodzacym wierzyć/ y onych strzec sie macie: slu-
chaycie; iáko te słowa właśnie same w sobie / v Dániela Pro-
roka brzmią: z ktoremu oni ná hárc wijszódzaią: Tak mowi Dá- Dan. 7. 25.
niel o Antychryście: Et putabit, quod possit mutare tempora.
To iest: A będzie mniemat/ żeby mógł przemienić czasy. A oni
iáko: á będzie przemieniał czasy / to iest Kalendarze nowe czy-
nił. O szczyności: O prostoto: O prawdo/ kedyś sie podzielał:
O niewstydlivy falszu/ iákos wziął gure / że y iásne słowa Bo-
że/ smiesz fałszować/ nie sie ná sad iego srogi nie ogladaiac. Dá-
niel mowi/ Będzie mniemat: oni mowia/ będzie czynił. (Pátrz
iáka to odmianą). Dániel mowi / Będzie mniemat żeby
mógł (iáko by rzekł / nie będzie mógł / ácz sie o to kusić będzie)
á oni / Będzie mógł / y owsem uczyni / iákoż uczynił. Dániel
mowi: żeby mógł czasy odmieniac. A oni Kalendarze / álbo
dzienniki odnawiac. A wiec to szczyrze pismo przywodzić / iá-
ko sie mim po policie chelpicie: A wiec tu iest co przeciw Papie-
żowi: ktory nic innego nie uczynił / iedno starego błedu poprá-
wil: y niemasz imney rozności między starym á nowym Kalen-
darzem / iedno tá / że on ma bład nieznosny w sobie / á ten od
błedu iest wolny: Też są święta / też roździály Miesiecy / toż
wsytko. Ale Antychryst/ y święta Chrześcijáńskie wsytkie od-
rzuć (do czego wy mu święta odrzucáiac / tuż droge ścielećie)
y nie tylko zakon/ ále y imię Jezusa Pána zagásić/ vsilować be-
dzie/ y będzie mniemat (mowi Prorok) żeby mógł czasy odmie-
nić: to iest: tak ná hárdą będzie kazał. Szátánowi / ktorego
potá-

Iosue 10.

potajemnie chwalić będzie / vsłaiac : że też iminąć / y swym to
obiecować będzie / iakoby mogli / y chciał czasły odmiemiac / cho-
iest / albo ze dwu dni / ieden uczynić / iako uczynił Jozue / albo
co takiego. Ten iest dowodny wykład miejsca onego / scy-
ry / y od Wyow s. podany / y iako litera sama w sobie brzmi /
nie wykretny / nie wyispocony.

Alle inż czas / abyśmy kiedy tu końcowi / mowe te nasze przy-
wiedli. Jakom tedy począł / tak y kończy / y wolam z Pánem /
w dzisiejsey Ewangelii. Quis ex vobis, arguet me de pecca-
to : kto z was może dowieść ná najwyższego Pasterza / żeby w
tym odnienieniu Kalendarza co wytkroczył : A iesliż nie / cze-
muż go nie słuchać : czemu y wy niżerni / á zawiedziemi here-
tycy opuścivszy prawdę / fałsu sie dzierżycie : y ty Rusi miła / o-
drzuciwszy zgodę / w rostyrtkach sie kochasz : przecż kosciolem po-
wsechnym gárdzicie : á pasterza iego najwyższego przegarza-
cie : z niewinnych sie násmiewacie / winnych bronicie / piśmá s.
nie słuchać / ná przykład Pánstí nic niedbać / vstaw Syno-
dow walnych / wászychże własnych / to iest w Grecyey mianich /
nie trzymacie : żadnego swietá ná swym miejscu nie świecićie :
czasły odmiemiacie / w błedy rozmaite wpadacie / á im daley /
tym bázziej y głebiej w nie brniecie : Co zá nieszczęście tak sto-
gie / albo ráczey rzęke / ślepotá nieznosna was nápadlá / że w
posrod białego dnia / (iako o takich Prorok prorokował) má-
cacie / á o ściány sie tlnac / y w błocie walać / Náwyższemu
Pasterzowi / ktory was z niego wyrwać chce / reki podać nie
chcecie : Jakobyście o tym prosie sądžili / ktory w błocie sie to-
piac / á nie widzac iako z niego wybrnąć / reki by podać nie
chciał przelozonemu swemu / czekając ná chłopca / ktory go był
zwył prowadzić / gdyż chłopiec tego nie był gotow uczynić :
Tak sie właśnie z wami dzieie : wżdyć wedle piśm Doktorow
wsytkich / y Synodow Swietych / wyższy iest Papież Rzymstí /
á niż Pátryarchá Cárogrocki. Co iesliż wam o Pátryarche i-
dzie / wsať wiecie (iakośmy wyżsey wspominali) że y Pátryar-
chá wás Jeremiaś ná to zezwolił / y śnac / zá cos sie wietsego
był dla pospolitego dobra Chrzesciánstiego wiať : á tegoby
wam

Izaię 59.

wam zaiste przystoyniey słuchać/ który sie wżdy o częśc / y wi-
re wasze / przeciwko szeregrykom opierały zasadzał / a niż tego
innego.

Alle złożony iest Jeremiaś: Pytam. Od kogo: Od Turká:
Od Turká: Wiec Turcy / Pohány / y mizerni Obrzeżañcy/
wam/ Pátryarchy wasze potwierdzaia: składaia: wyrzucaia: O
Panie Jezu / iako są sprawiedliwe sądy twoie / gdyś to spra-
wił / że ci ktorzy nie chcieli zwierzchności / od ciebie postano-
wioney znać / teraz znać musza zwierzchność tego / który acz nie
w tey mierze / to iest z strony duchowienstwa / zwierzchności
nad nimu żadney mieć nie moze. Bo iesliż s. Páwel nie dopu-
ścił Chreszcząnom / aby sie przed Poganina pozrywali / iakoż
by był dopuścił / aby Turcy marny obrzeżaniec / Pátryarchy / y
Biskupy potwierdzał / skłanował / wyrzucał: Nie iesci mi y to
táyno / że śnać ten który sie był wkupił / zrzucony: a inny / ná imie
Metrophones / ná Pátryarchia wsadzony iest: gdyż nie tylko to
waszy powiadaia / ale y násy historycy pisa / z ktorych ieden h
(co y wam wiadomo) te / ná ktore sie każdy zdumieć musi / slo-
wa ma: Pátryarche wedle Kanonow (ktorych Cantaculenus
bárzo naruszył) Metropolitowie / Arcybiskupi / y Biskupi wy-
bieraia / a naywyższy Báśśa / Namieśnik Cesarsti / potwierdza.
Te słowa / ia czytaiac prawiem sie zdumiał / y oczywisciem po-
znać y wielbić musiał / sprawiedliwe sądy Pánstie / że właśnie /
a właśnie / w tym ie poddał Tyrannowi niewiernemu / w czyni
oni wiernemu y prawdziwemu Namieśnikowi Chrystusowe-
mu / poddani być / duchownym obyczaiem nie chcieli: gdy tey-
że prawie władzey Papież / z polecenia Pánstiego / nad Pátry-
archa używał ktorey y teraz / nad wszytkimi innemi posłusne
mi / po wszytkim świecie Biskupami / używa: że go porządnie
wybranego potwierdzał: a nieporządnie / przez kogożkolwiek
zrzuconego / mocą swego vrzedu / ná stolicę przywracał: i czego
we dwuch swietych / y zacnych Pátryarchách / y Doktorách ko-
ścielnych / k Athanázego / y Janá Skotoustego / osobliwy przy-
kład mamy. Co / że posledni Pátryarchowie z siebie vpornie
zrzucili / o toż teraz / nie tylko samego Cára Tureckiego / ale y

I. Cor. 6.

Vide

h In addi-
tamento ad
Surium cir-
ca Annum
1580.

i Sozomeno
lib. 8. c. 26.
Socrat. lib.
2. cap. 9. II.
13. etc.
Theod. his.
lib. 2. ca. 4.
k Athan. ad
Marc. Iul.
et Eal. Pa-
pā Tom. 1.
Conc.

Nawet y tam / kedy krew rozlewaiła / iako w Salsecie / w Jn-
dyey / y nie daleko nas w Angielskiej ziemi / y gdsie indziej.

Przytym / gdy Pan swoje łaskawym karaniem nawiedza /
daie im to / iż sie pospolicie poprawia: nabożniejszy / y święto-
bliwsi bywaią / w cnotach sie kochaia / drog sie Pánstich do-
wiaduią / y nie rzadko uczeni bywaią : Co y z ludu Izraelskie-
go / ktory sie nigdy takim balwochwałstwem nie bawił w nie-
woli / iako w ziemi obiecanej / y Proroki między soba miewal /
iako Ezechiela / Daniela / Tobiasza y inne / y w historyách Chrze-
ścijanstich / śnádnie y iásnie obaczyć możemy. Toż y teraz w
Katólikách prawdziwych / w Anglię / y pod samym Turkie be-
daczych / widzimy. Z drugiey strony / Greci kościol / w iako gru-
ba nieumiejetność / przez te niewola wpadł : iako w nim pobo-
żność / y świetobliwość żywota ginie / oczymá wáśnymi rodzia-
cie / vsymá słuchacie / doświadczaniem samym domaćć sie / je-
tak rzekę / możecie: Gdyż od dawnych czasów w nich ani o Me-
czemniku prawdziwym / ani o nabożenstwie znacznym / ani o
poprawie żywota osobliwej / ktora w wybranych Bożych po-
spolicie sie w wciśłach nájdnie / (iako często o tym Dawid
Prorok śpiewa) nie prawie nie slychac.

Psa. 47. 82.

Ostatnie dwa znaki nawiedzenia Pánstkiego są: że on w nie-
woli y w vdreczeniu / nie dopusci nigdy satánowi duśe ruchac:
iako masz przykład w Jopie S. A daleko mniej dopusci / aby
niewiernicy / wrzedy duchowne pospolicie potwierdzali / y wrze-
dniki odmiensali / albo w ich sie duchowne sprawy miesali.
Lecz że sie to wszystko nájdnie w tey niewoli / dosyc niech bedzie
ná przykład / tá / o ktoreiesny dopiero mówili / sprawa : dosyc
ná onym żalosnym y od wieku nie slychanym trybucie / ktory da-
wac musza tyrannowi / *działkami własnymi* : za czym iako wiele
duś ginie / lepiej sami wiecie : dosyc ná zátatrzeniu / ktore má-
ia pospolicie przeciwko kościolowi BOŻEMU / ledwo nie
wierze / á niż przeciw samemu tyrannowi Turckiemu: Tak że
Móstwa między innemi kłatwami / ma też te / Abych cie lachę
albo Łacinnikiem widział / dosyc ná frogim wporze / w rzeczach
oczymistych : dosyc ná pyśe y hardości nieznośney samych Pá-
tryarchow Cárogrockich. Czym iako wiele duś tak Jancza-

Iob. I.

Tribut Ruski
TurckiemuKłótnia Mo
Pawła

row: iako y innych ludzi/ tak pospolitego człowieka/ iako y prze-
tożonych/ od ściana dożmionych/ y zranionych iest / z płacjem
by to trzeba wważać.

Też skutki/ y te przyczyny są/ bracia mieli/ tak okrutney nie-
woli kościoła Greckiego/ y śrogiey nieumiejetności drugich/
ktorzy nie w niewoli są: iakoście sami zwykli o Mostwie/ y wa-
łańnych waśnych Popach powiadać. Z ktorzych to przyczyn/ i-
sobie za przedmiesza być ostatnia poczytam: to iest pyche wie-
lu Cárogrockich Pátryarchow/ ktorzy poległszy na dwu mieście-
snych podporach: Kácerstwo/ które miedzy nimi/ częste a gęste
ciako wnetze usłyszyćie/ plużyło: a mocy Cesarzow Chrześcijań-
skich/ przy ktorzych boku pospolicie mieścili/ w taką sie pyche
podnieśli/ że będąc naprzod tylko prostymi biskupy/ wnet sie na
Pátryarchostwo wspieli. To gdy sie im powiodło/ za wiet-
sza sie wieli. Bo widząc/ iż naniższe miejsce miedzy Pátryarcha-
mi/ Cárogrocki zasiadać musiał: począł sie nad innych trzech
starych Pátryarchow (bo o Rzymskiego/ nie śmiał sie kusić)
wynosić/ y one posiadać: a nie mając na tym dosyć/ one też
pod sie podbijać/ przeciw wstawom y zwyczajom Synodow
duchownych k starych/ przeciw Legatom Papieskim/ ktorzy
sie mu o to potężnie oparli na wielkim Concilium Chalcedon-
skim/ przeciw i Lwowi Papieżowi świętemu/ który mu tego
nigdy dozwolić nie chciał: ale on na to nie niedbał. A wiec to
duch Boży: duch hárdości/ iest duch Boży: duch nieposłuszeń-
stwa/ iest Duch Boży: Rozsądź każdy: Acz y tym/ Ambiciey
swey nie pohamował: ale przeciw prawu Boskiemu/ y ludz-
kiemu/ Oecumenicum/ to iest powszechnym/ albo uniwर्सal-
nym Pátryarcha pisać sie nie wstydzil. Co innego proste tym
tytułem chciał/ iedno aby iako sie nad inne wszystkie Pátryarchy
wymiósł/ tak też y Rzymskiego pod sie podbił: który/ acz ten ty-
tuł/ y od samego Chrystusa Pána dany/ y od walnych Syno-
dow przyznany miał: wszakże bázro rzadko/ a tylko w wielkiej
potrzebie one przed tć/ iako y teraz używał/ ráczey pokornie sie
sługa/ slug Boszych zowiąć/ a niż iaka hárdość po sobie pokazu-
jąc: Cárogroccy zaśie/ y do tych czaśow/ za takie sie mają/ y tak
sie po-

*synodum
2. synodu
na 1. synodu
a 2. synodu
na 3.*

*k In Actis
Conci. Chal-
cedonensis.
Leo Ep. 59*

sie pospolicie zowia y pisa / choć tak mizerna iest ich powse-
chność / tozdy widzi. Tu inż daley cierpieć nie mogli Syn Bo-
ży krzywdy Namieśnika swego / na ziemi: Bowiem / acz chwile
le ięscie folgował / zwłaszcza kiedy sie zaś do iedności na Con-
cilium Florentskim mieli: wśakże / gdy tego nie strzymali / y
Pátryarche y Cesarza Greckiego / y inne mieniał wśytkie / kto-
rzy sie do niego odzywali / w te tak ciężka y okrutna niewola
podali: aby / iako go iaká Cesarzow Chrześcijáńskich zepsowa-
ła / melaśka Cesarzow Turckich zaśie náprawiła: aby ten / kto-
ry sie chciał podnieść nad naywyższego Pasterzá / teraz z ludem
y Cesarzem swym / frogiemu Tyrannowi był podobity: żeby sie
ono wypelnilo / co duch s. mówi: Przez co kto grzeszy / przez to
y dreczon bywa. Aby náostatek / iako mu dumá rozum zaśle-
pił / tak zaśie wdreczenie / do poznania samiego siebie / y praw-
dziwey Chrystusowey pokory / iego przywiodło. Co poń sie nie-
stanie / poty ia wyzwolenia / z tey niewoley ludu onego / spo-
dziwać sie nie moze.

Toć iest Bráćia mieli / rostyrtow / między Lácińskim á Grec-
kim kościołem śródło: ktore samo przez sie plugawce / aby nie-
iako ozdobili Pátryarchowie Carogroccy / dwie rzeczy gorsze
minal niż pierwsza / wkowali: Jedne / plotek / kłamstw / y po-
twarzy / ná Rzymński kościół / co nie miara / wynaleźli / y rozma-
temu bajkami (ktore oni za historye podali) przyozdobili / aby
tak kościół s. prostemu cziłowietu ohydźli. Druga / że herez-
zy á kacerstw nowych / oycóm ich niesłychanych / o Pochodze-
niu Duchá s. od samego tylko oycá / o Dusách z tego swiata /
choć swietobliwie zchodzących / przed sie Pana Boga w má-
iestacie swym / aż do sadnego dnia niewidzących: o powsechno-
ści Pátryarchy Carogrockiego y innych tym podobnych / ná wy-
myślali. Tác nayprzedniejszy / á wiesz to Pan Bog / iesli nie sa-
má niewoli tey przyczyna: Tác kość / ktora śatan / oćiec wśelá-
kiej pychy / á zazdrośni wśelákiej zgody / między bráćia wrzu-
cił. Bráćia śmy Rusiacy moi namileyśy bráćia / gdyz y wedle
narodu / iednego ięzyká á mowy używamy / á zátym kiedyż ko-
wiek / iednego przodka mieć: y wedle Chrystusa / niegdy iedney
wiary ludzie / iednego kościoła synowie / byćieśmy musieli.

Sap. II:

Lex quod quis po-
nitur facit ymperat

Britannica
Rusya

Coż wam tedy innego przystoi/ iedno zaś do zgody sie mieć/
do pokoju prawdziwego/ z niepokojem mizernego/ do prawdy z
fałsu/ wciekać: Opuśćcie / dla Pana Boga prośe/ Babilon/
miasto nieumiecieności y rostkę pełne: a wróćcie sie do Jeru-
zalem/ widzenia pokoju swietego napełnione. Opuśćcie ias-
liny/ a iawny bład/ iako w tej sprawie/ obchodzenia swiat: tak
we wszytkich innych/ ktore przeciw Kościołowi trzymacie / a
imcie sie oczywistej prawdy. Opuśćcie głowę zmyślona/ hár-
da/ nieposlušna / a wciekajcie pod Regiment prawdziwego
Pasterza/ ktoremu ten Przywilej dał Pan Jezus / że ma po-
twierdzać bracia swoje: że w rzeczach do wiary należących / ani
sam omyłki żadney mieć/ ani drugich omyłic / z dani Duchą s.
by też był naygorzsy/ nie może.

Z drugiey strony / obaczcie prośe / a przez miłosierdzie Bo-
że/ przez krew Jezusa Chrystusa/ dla nas wylana/ prośe/ iesli
wam duszne zbawienie mile / wważcie na iakim gruncie / a ias-
kich Pátryarchách/ iako nieposlušni Grecj/ tak y wj/ wiare swa
y zbawienie swe (bo bez prawdziwey wiary/ zbawiony żadę być
nie może) sądzicie: na tych/ ktorzy sprosne kácerstwa / y śmier-
dzace bluźnierstwa/ przeciw Synowi Bożemu / Duchowi S.
Wcielenu Páńskiemu/ Rodzicielce Bożej/ Wybránym iego/
abo sami wynależli / y wyzioneli / albo od innych wynależione
forytowáli: ktorzy S. Biskupy przesładowáli/ wypędzáli/ mor-
dowáli/ piekielne heretyki czcili / młowáli / na stolice wysa-
dzáli: ktorzy Swietych pámiatke / z Kościołom wyrzucáli / o-
brázy burzyli/ łamáli/ palili: co wszytko/ pokazalbych z histo-
ryi perwonych/ a niepochybnych. Ale puszczaywszy wszytkie niemal
na strone / weźmúmy tylko te przed sie / na ktore swiat wszytek
pátrzył/ to iest Synody wálne duchowne/ a z tych te same/ kto-
re y w Grecyey sie działy/ y od wszytkich prawowiernych są przy-
iete/ y wielce poważone.

Naypierwszy był w Nicei przez Sylwestra Papieża / za po-
moca wielkiego Konstantyna / Cesarza zgromadzony / iako-
sny wyższej opisali. Na tym potepiono Arryusa/ ktory Sy-
nowi Bożemu/ bostwo odeymował. To bluźnierstwo/ wzno-
wił po-

wil potym Biskup Cárogrocki Eudoxius/iako o tym świadczy
 a Socrates/yb Solomenes/dwáy zacni y starzy Grecy Zistoryko
 wie/Tenże c Solomenes ná drugim mieyscu wspomina/
 dwu innych Cárogrockich Biskupow Arryanow/Euzebiusa/
 y Demophila. Otoż macie pierwszy kámién/ tego niesczęsne
 go budowania Babilonu/ á oderwania od łosciola Bożego.

Wtore Concilium wálne było w samymże mieście Cárogro
 ckim/ zá S. Dámásá Papieża/ zgromadzone/ ná tym wykłety/
 zrzuceny y wypędzony był/ Macedonius Biskup/ tegoż mia
 śta/ ktory wynalazł nowe bluźnierstwo przeciw trzeciej Per
 sonie Trojce przenaświetszey/ sprosnie twierdząc (strach po
 wiadać) że Duch s. nie jest Bog/ ani stworzyciel/ ale stworze
 nie tylko. O czym czytacie sobie/ w Dziełach tegoż Conciliu/
 y tak v d Zistoryków wszystkich/ iako y v Doktorow S. v Janá
 c Złotoustego/ y innych.

Trzecie było w Mieście Greckim/ listem Pawła s. sławny/
 Ephesie zebrane/ od Celestyna Papieża/ ktorego tam pierw
 sze miejsce (iako tego Legat) zasiadł S. Cyrillus Alexandry
 ski Patriarcha. Na tym potępiono/ y z stolice Cárogrockiey
 zruciono Nestoryusa/ ktory iednym kácerstwem/ dwoie blu
 źnierstwo wywarł. Bo trzymając/ że zbawiciel náš/ miał dwie
 Personie: nie chciał ani Chrystusa Pána zwąć Bogiem/ ani
 Matki tego/ Boża Rodzicielka. Miał o tym w Aktach tegoż
 Concilium/ y v Zistoryków/ y v tegoż Cyrylla świętego.

Na czwartym w Chálcedonie zebrány/ ná którym przod
 kował Lew pierwszy Papież s. przez Legaty swoje/ Páschazy
 usa/ y Wawrzyńca Biskupy/ á Honoriusa kapłana (iako sam
 że o tym świadczy) potępiony y wykłety jest bład Eutychiusa
 Archimandryty Cárogrockiego. Ten chce sie Nestoryus
 owego kácerstwa wmiarować/ w przeciwny práwie wpadł/ (ia
 ko y nášy Heretycy zwykli. Bo wiary prawdziwey y cnoty ná
 turá jest pośredkiem chodząc: á kácerstwa zaśie y niecnoty w
 łasność jest z brzegow wylewać/ twierdząc iż w Pánie Jezusie
 iedná tylko natura/ iedno przyrodzenie było. To kácerstwo
 wzruszyli potym Achatius y Antimius dwáy Cárogroccy Pá
 tryar

a Socra. lib.

4. Cap. 12.

c 13.

b Sosom. li.

4. Cap. 25.

c Ios. lib. 3.

cap. 4.

d Cedrenus

in confessio

Theodoret.

lib. 5. ca. 8.

e In Ser. cõ.

Hæreticos.

Euagri. li. 1.

cap. 4.

Cedren. in

comp. hist.

Cyrill. A-

lex. in ora-

tionibus cõ.

Nestorium.

Euagr. li. 2.

ca. 2. 3. & 4

Cedren. in

Compedio.

Nicepho. li. tryάρχowie / iako opisuie seroko Nicephorus Calixtus histo-

16 ca. 13 li. rył Grecki.

17. ca. 7. 8. 9

Eugr. li. 4.

cap. 37.

Piaty Synod swiata wszytkiego byl w samymże Cárogro-
dzie powtore / za czasu s. Vigiliusa Papięza / na którym zno-
wu potępiony iest bład Nestoryusa Cárogrockiego Biskupa /
y z tymi którzy go ponawiali / przydawşy nieco swych nowych
bledow / iako zarosze Heretycy czynić mistrzom swoim zwykli.

Paul. Diac.

in vita con-

stant. 4.

Beda de 6.

atibus.

Ta listym tamże w Cárogradzie / imieniem Agatona Pa-
pięza przez Theodora y Grzegorza Kąplany y Legaty Papięskie
mianym / sześć zaraz / Cyrus / Piotr / Sergius / Pyrrhus / Pa-
wet y Theodorus Pátryάρχowie Cárogradzcy / pokonani / o-
sądzeni / y potępieni z swymi Kácerstwy byli. Ci wszyscy iedne
tylko wola pánu Jezusowi dawali: przeto ich po Grecku Mo-
notelitami zwano: gdyż prawda Kościoła powszechno^e ta iest /
iż iako dwie naturze / tak też dwoiaka wola miał Pan a zbawi-
ciel nasz Jezus.

Paul. Diac.

lib. 23.

Cedren. in

compe. hist.

Siodmy Szym był wtory Niceński przeciwko obrazobor-
com y swietych Reliquiy miszycielom od Adryana Papięza
zebrány / y przez posłance Piotra Archipresbiterá y Piotra za-
komitá odprawiony / przy bytności Tárasyusa Pátryarchy
Nowego Rzymu / to iest Cárogradu / na którym niewiedząc
co Pátryarchow Cárogrockich potępiono y Anátematyzowa-
no / Anástazyusa / Konstantyna / Nicete / Pávliá / Theodora /
Antoniego / y inne sprzeciwiające się prawey wierze / ktora
twierdzi y uczy / że obrazy w Kościele zachowane / że Reliquie
swiete swietych Bożych / ucziwie chore w nabożnie wazo-
ne być mają. Miał tego zboru Akta dosyć seroko / y v histo-
rykow rozmaitych / a zwłaszcza v Nicephora w ksiąteczkach
wierszem Greckim wydanych / gdzie też wspomina drugiego
Pátryarche Cárogrockiego Thymoteusa: który powiadał / że
Bóstwo Pána Chrystusowe mek na krzyżu cierpiało. A tegoż

Niceph. li.

16. hist. ca.

35.

Pátryarchy niestatek w historyey swey opisuie.
Otoż inż macie Bracia moi fundamenty na których wiare
wásze sądzić / Pasterze których słuchacie / głowe do ktorey się
odzywacie. A ktoż będzie tak bez głowy y rozumu / ktoryby mini-
mał

miał żeby Chrystus Pan takiey głowy zawsze słuchać roztaczał/
 temu Pasterzowi owce swe poruczył/ na takim gruncie Kościół
 swoy fundował: Coż za dziw/ że was teraz Biskupi Cárogrodcy
 i kilku bledow waja / ktorych przodkowie tak grube bluznier-
 stwa wyzioneli? Coż za dziw / że prawdy poznanej przyiać nie-
 chcą/ ktorych oycowie w uporze sie wychowali? Coż za dziw/
 że wam Kalendarz poprawionego przyiać dozwolić nie chcą:
 gdyż na Tureckiego Tyranna sie oglądaiac śnać/ y dozwolić nie
 mogą: Ale wy/ Bracia moi/ możecie/ wolność macie / rozum
 macie/ baczenie macie: y przeto żadney przed Bogiem y wszy-
 stka rzęsa niebieska dnia sadnego y dnia zesłcia waszego z swia-
 tą tego/ wymowki mieć nie będziecie. Bo ktoby tu prawdy nie
 widział / ślupemby a nie człowiekiem być musiał. A ktoby ia
 widział a oney naśladować nie chciał: vporu swego zaplate su-
 rowa/ y okrutna wstachby swego czasu musiał. Co żeby was/
 Braciey naszej miłey/ nie podktało/ Jezusa Pána pokornie y v-
 przymie proste: O świeć Jezu Chryste Panie nasz/ przez gorz-
 ką mek twoie oczy ludowi temu / ku poznaniu prawdy: na-
 chyl serca tego/ żeby chciał poznanej naśladować/ day siły aby
 mógł wykonać. Wiem że dasz Panie/ iesli sie sam do tego mieć
 będzie / wiem / boś dla tego przyszedł na świat y tak wiele od
 świata wcierniał. Nieczyje sie do tego ludu Chrześcijański/ miey
 a nie zatwardzay serca twego/ iako cie Dawid Prorok vponi-
 na. Bo co sie wam okazało w tey ninieyszey rzeczy o Kalendar-
 zu: toż y we wszytkich innych/ ktorych z Kościołem Bozym (acż
 ich za laska Pánstka nie wiele) spor trzymacie / okazać moze / y
 okaże ilekroć chcecie/ iakoscie iuz po wietsey cześci obaczyć mo-
 gli/ y o głowie waszey iako y kiedy iestescie słuchać tey powinni-
 że na ten czas tylko/ kiedy sie z Kościołem prawdziwym/ y pra-
 wdziwym a iednym wśech owiec Pánstkich Pasterzem / wedle
 słowa Bozego zgadza/ y iemu posłuszny iest: kiedy tego on nie
 czyni/ wyście też tego słuchać nie powinni. Coż czynić: To brá-
 cia moi/ słuchaycie rady mey nie z głupstwa/ ale z miłości prze-
 ciw wam (wie Pan moy Jezus / przed ktorego oblicznościá
 stoie/ że tak iest) pochodzacy: zmowcie sie z Metropolitami/ y

Mocłufu...

Psalm 94
Psalm 94
Psalm 94

Psalm 94

z Władzami waszymi (z których do tego przychylnie wiemy niektóre) a iesliż oni niechca/ wy sami wyprawcie Legacya do Oycá S. Papieža / aby was pod opiekę swoą przyjął/ wyznaycie go czym iest: iáto wszytkie Concilia y oycowie waszy świeci czynili: słuchaycie go iáto prawdziwego Pasterzá: wierzcie mu iáto temu w którym sie nigdy blad kácerstwi nie znalazł/ choć ich iuż od Piotrá S. blisko pultzerzicia stá bylo. Niech wymyslaia y plota co chce Heretycy/ niech nam Papiezyce (iáka oni teraz w Angliey prawdziwa máia / ktorey nawyższy a rozsádek w rzeczách duchownych przyznawaia / y przysiega tego potwierdzáia: b w kościele Tumskim Lundunskim / miásto Salue Regina iáto iednego Wenusá chwala/ c głowa kościoła Angielskiego być wyznawaia / y swois d naswietša / a násy w Li twie e Ministrowie Zwinglianscy pokorna a prawie święta Pánna zowa. O prawdo ściżyra Ewanielicka/ iákos sie teraz wynurzyła. Táť pan Jezus wnie medrtki śalici: bądź iemu część y chwala ná wieki) niech nam Wiktory/ Korneliuše/ Neczen niki święte/ y inne zárzucaia/ nigdy tego prawda nie dowioda/ aby w iákie kácerstwo kiedy Rzymiski Papiež ná stolicy zasiad sły wpadł: a daleko mniey dowieść tego mogą / żeby ktorego kiedy Papieža ná Synodzie którym prawdziwym Heretykiem być (iákosny iuż o Cárogrodcich Biskupách dzieśiatkami po kazáli) uznano. A o coż wam idzie dla Pána Boga / że ná to zezwolić nie chcecie: podobno o starodawność: ale tá od początku Ewanieliey przy kościele iest Rzymiskim. Náwet a zaž Biskup Rzymiski iuż Papiežem nie był / a niž w Cárogrodzie Biskupstwo sie ziawilo: Czyli wam idzie o to / że przodkowie waszy Cárogrockiemu Pátryársze / záwsze posłuszeństwo odda wali/ y dla tego wy táťże onego słuchać chcecie? Ale y oni nie záwsze to czynili/ y wy nie iestescie tego czynić powinni / y ow ssem iestescie powinni nie znać go za przelożonego / kiedy sie z prawda/ Chrystusem/ y namiestnikiem iego nie zgadza. Jáť to ná przykład żaden Bormistrzá słuchać nie powinien / kiedy sie z krolew zgadzać a iego Dekretom dosyć uczynić niechce. Ale to iestcże iáśnie ná oko obaczcie. Pytam was: co w tey mier ze trzymacie: iesliż záwsze przodkowie waszy (to iest poddani

a Vide Ni-
colo. Sand.
lib. 3. de
Schysm.

Angl. in
forma Sa-
cramenti.

b Et idem
ibidem.

€ Laurent.

Hunfr. 10.
3. cō. doct̃r.

ies. pag. 14.
didam pag.

92.

e Andreas
Chrząst. w
przédmow.
wtor. Obro.
Lithurgiey.

Kościół Greckiego Patriarchy Cárogrockiego słuchali / czy-
li nie: ięśliż rzekiecie / że zawżdy słuchali / y wy słuchać chcecie:
Pátrzajcieś co za tym idzie / a pilnie to w siebie prośe wważay-
cie. Idzie za tym że z Arryané Patriarcha Syná Bożo^o / z Nácé
domiśe Duchá s. z Testoryśe przeczysta Rodzicielke Bożá
oni starzy bluźnić musieli: idzie za tǵ / że y wy kiedyby sie tak trá-
fio / ró / czynić / a co więtszego wedle mózgu Patriarchy wáśe-
go wiáre odmieniać / ponieważ go we wsytkim záwśe chce-
cie słuchać / musicie. A ięśliż mu odpowiecie / żebyście ná ten
czás tego czynić nie byli powinni / tedy za tym oczywiście idzie /
że też przodkowie wáśy bez pochyby nie záwśe Patriarchy słu-
chali / y wy teraz nie powinniście / błedow / wporu / y hárdosci
iego náśládownać / ále owśem powinniście one porzucić / a do
prawdy sie wdáć / y w niey mocno a státecnie do kónicá trwáć.
Ale wam podobno idzie o Posty / o Ceremonie / y inne obrzedy
kościelne? Lecz przy tych wsytkich zostáwiby was Ociec S.
o czym wátpić nikomu nie trzeba: gdyż to iuż drugim w Sici-
li / w Kálabrij / y indzie uczynił.

Nie będziecie wy potepiać náśego chleba przásnego / nie be-
dziemy my wáśego kwałonego / choć my trzech Ewángelistow
za sobą mamy / a wy żadnego. Bo wiemy że tak przásny / iáko
y kwałony chleb / chlebem przedśie iest. Nie będziecie wy gá-
nić / że náśy kśieja w czystosci (ktora Apostol Bogu służącym
pilnie záleca) żywia / nie będziemy my sie gorszyć / że wáśy Popi
(wsátkje nie Wládykowie y Metropolitowie / iáko sie śiać
dziecie: wiecie co mówie) jon ktore przedtym mieli nie porzuca.
Nie będziemy náostatek ani my wáśych / ani wy náśych / po-
stow / spiewania / muzyki / y innych obrzedow kościelnych gá-
nić / ále w pokoiu / w zgodzie / miłości / iedna wiára / iednym
sercem / pod iednym Pasterzem złączeni / czci Bożey bronić / y
spiewać wesele będziemy z Dawidem: Ecce quám bonum, zc. Psal. 122.
O iáko rzecz iest dobra / y iáko wdzięczna / kiedy brácia miestkáz-
ia w iedności. Day nam tego Pánie Boże náś doczekać / przez
mekę y zasługi Jezusa Chrystusa Syná twego iedynego Páná
náśego / ktory z toba w iedności Duchá s. żywie y kroluie / ná
wieki wiekow / **A M E N.**

*Ruska na 9
w 280 gda*

Matt. 26.

Mar. 14.

Luc. 22.

1. Cor. 7.

Przydadek trzeciego Kazania.

Ośla mnie nowina / iż ze dwu rzeczy / ktoreśmy o Poprą-
wie świat kościelnych okazali: iedne / że dobrze kościół komusiedny
wedle tego .i. nowostarego Balcendaza Wielkanoc obchodzą dru-
ga / że ci / ktorzy tego przyiać nie chcą / bliźnić dobrowolnie muszą. Adwer-
saryje na pierwszą przyzwalała / ale drugiey przyznać nie chcą / twierdząc / że
aż my dobrze / wsłali że y oni nie śle Pásche obchodzili: gdyż y naszey w pier-
wszym Miesiącu / y ich we wtorym / przykład sie w piśmie świętym nady-
te. Niech będzie cześć y chwala Pánu naszemu Chrystusowi Jezusowi / że ie
w iednym oświecić raczył / oświecił y w drugim / iestliż sami beda chcieli: gdyż
iako w iednym / tak y w drugim prawda kościoła Bozego / a z tym że oni
wymowki żadney mieć w tey mierze nie mogą / iasnie sie to okazuje.

Num. 9.

Na dwu miejscach czytamy o tym / iż żydowie we wtorym Miesiącu Pá-
sche swoje mieli / Pierwsie iest w Mojżesza. Ten gdy sie Pána dołożył / coby
czynić mieli / ktorzy Páschy obchodzić czasu nainaczonego nie mogli: przeto
iż umarłego sie dotyczył / wedle ustaw sakramnych pomazani / a od ofiar y
przybytku Páńskiego wyłączeni być musieli: Wszak odpowiesz pánka / iż ta-
kowi / a przy tym podrozumi mogli wtorego Miesiąca tymże porządkiem /
iako y pierwszego to swięto swiecić: y zaraz roztánie Pan / aby ten ktory
żadney z tych dwu przyczyny nie ma / a przedsie Páschy wedle zwycaju nie
zachowywa / duszą tego z pośrodku ludu swego / zgłodzona była. Drugie mie-
scie iest / gdzie już nie za dozwoleniem Bozym / ale za sprawą króla pobożne-
go Ezechiasza / na drugi Miesiąc Pásche wysyłkę prawie przelożono / dla
dwutynych przyczyn: Jedney / iż poświęconych Káplanów dostatek nie mie-
li / ktorzyby tak wiele ofiarom dodazać mogli: Drugiey / że lud polspolity ie-
ście nie był do Jeruzalem nie zgromadził.

2. Par. 30.

Tych miejsc aciem ja przedtym świadom był / wsłazjem one wmyślnie o-
puszcil / bom ie nie k rzeczy ku naszey sprawie baczyl / gdyż nie o przygodnym
(iastie tu było) ale o polspolitym swieceniu Wielkieynocy spor miedzy nami
był. Na ktorey samey odpowiedzi Adwersarze słusnie przesiad / a z iedney
w druga rzecz skłáćby nie mieli. Ale przydajmy y drugie / aby sie do ko-
ściół wpaamiętali.

Naprzod pytam: iestliż oni albo ktorzy z nich te przyczyny / aby Pásche
odłożyli na drugi miesiąc mieli? że nie mieli / nym zdaniem rzecz iest oczywi-
sta / gdyż y Heretycy niewiem iestliż sobie co Ministrów przyczynili (bo też
nie potrzebowali / zwlaszcza że ofiar nie mia / a kremlarwie v nich Mini-
stra pczynić / bo ich nie swięca) y Greckiey wiary ludie też z opy na Wielk-
deń / ktore y Poście mieli: a tak ci iako y owi z miejscá sie nie ruszali. O o-
czyścienie zaś (iestliż sie czym byli pomazali) stráć sie wczas mogli. Żadney
tedy przyczyny do odkładania Páschy nie mając / tymi miejscy błedu swego
oczyszczyć nie mogą. Nad to co miewszego / pilno ktore za sobą przywodzi-
wáme a iawne one sumy: gdyż tam oczywiscie Bog przykázanie kázde-
go z lu-

go z ludu swego zgładzić / Ktoryby nie miał i żadney z tych dwu przyczyn pą-
sche na inny czas odkładać. Do czego je sie oni znali / a przyczyny nie w nich
nie náyduia / Tami Pąskiey podlegli być musza.

Przytym / czemu nie prosze wymawiaia zydowskimi Ceremoniami? Nie
wiedziatemci żaśże do tych czasow / aby stary zakon trzymali / aby wedle nie-
go sie sprawowali / aby nie umarłego dorykaac nie cysiemni nie stawali / aby
niektorcy godiny chca / ale iako zakon stary samierza oczyszcien być musie-
li / aby Ksiezezy do luptenia W ołow / Waranow / albo innych ofiar / potrze-
bowali: aby na iedno miesyce tu obchodzeniu Pąschy niezdnie yschodzie sie
mieli: aby one podrozni odkladać na inny czas w Chrześcijaństwie powinni
byli. Jesliż to wszystko czynić powinni / gdsie one Żereryckie piosnki / kro-
remi koscioł Boży skłania / porwarzaja / a prosiemu cslowiekowi bydzać
wolnia. Oto Papistowie stary zakon w Pościech / w Dzieścinach / w świec-
paleniu / y innych rozmaitych Ceremoniach chowaja: gdyż koscioł Ceremo-
ny zydowskich / ile zydowskimi sa nie tylko nie chowa / ale y owsem chować
zakazuje / a oni sami oto chowaja? A iesliż nie chowaja ani przestzegac chca /
czemuż sobie przyklady / ktore do nich nie naleza / na obrone biora?

Nadstarek ponieważ to pisaną przywodzenie z Żereryckiey skłoty wyś-
musialo / zamilczec tu nie moge / z tychze ich Obiecciey albo żuruty nader po-
teznego przeciwo nim wywodu / korego y dnia sadnego nie zamilcze: niech
sie albo na odpowiedz tego dobrze goruia / albo raciey bład swoy poznawsy
prawdy Powśednego Koscioła imnia. Pytam ich tedy / iesliż Zechiały w
tym przemiesieniu nawroty Ksiezye święta Wielkonocnego dobrze uczyni /
czyli nie? Jesliż nie dobrze / czemuż postepet swoy grzechem ciużym wyma-
wiaia / nie sie na ono slowo pąskie nie oglądaiac / z est twoich sadze cie stu-
go słowiy? czemuż go w tym pismo nie strofuić / ale owsem iako rzecz oso-
bliwa sławi y opisuić? Jesliż dobrze uczyni / iakoż dobrze? pytam dalej:
Kad te moc miał / albo krol / albo nawyższy Kaptan (bo ten to sprawil na za-
danie krolewskie / y rad wszystkich tego) Dekret Bożki odmieniać a prawie la-
mać / a iesze Dekret taki / ktory pod wygladzeniem dusze koscioł / ktoryby
go nie przestzegal / samych est Bożych wyszed / gdyż Pan sam surowie pre-
wszego Miesiacu nie innego pąsche w obec wszystkim obchodzie rosta: nie / a
dwoiatie tylko ludie (daley nie) pomazane nad umarłym / a podrozne wy-
muie. za czym idzie / iż nie iednym ale dwioma sposobem Zechiały ten De-
kret pąskie zgwałci: iednym / że Pąschy pierwszego Wicelaca ze wszystkim
ludem nie obchodili / ale ia nawroty zgola (w czym nigdy sum Bog / ma wia-
domość / nie dispensował) / przeniosł drugim / że nie miał i żadney z owych
dwu przyczyn / ale nie daleko rożne / przedie na swym miescu Pąschy nie
trzymal. Czemuż to? czyia wladza? Kto mu tego dozwolił? (niech pismo Że-
rerycy pokaza) albo taka moc dal? Dekrety Bożkie tak oczyszcze y surowe
lamac? Pytam Żererykow / abo mu to wolno bylo / albo nie? iesliż nie. cze-
muż czyni? czemuż Bog to od niego za wdzięczne przyial? czemuż go w tym
y my chwaliny / y Adwersarze nasładować chca? Jesliż mu wolno to bylo /
czemuż dla Boga żywego prosze / nie wolno kosciołowi Chrystusowemu
nieco w sprawach pąskich odmieniać? Co wolno bylo Synagodze y Agar
miewolnicy /

Luc. 19.

Num. 9.

Gal. 4.

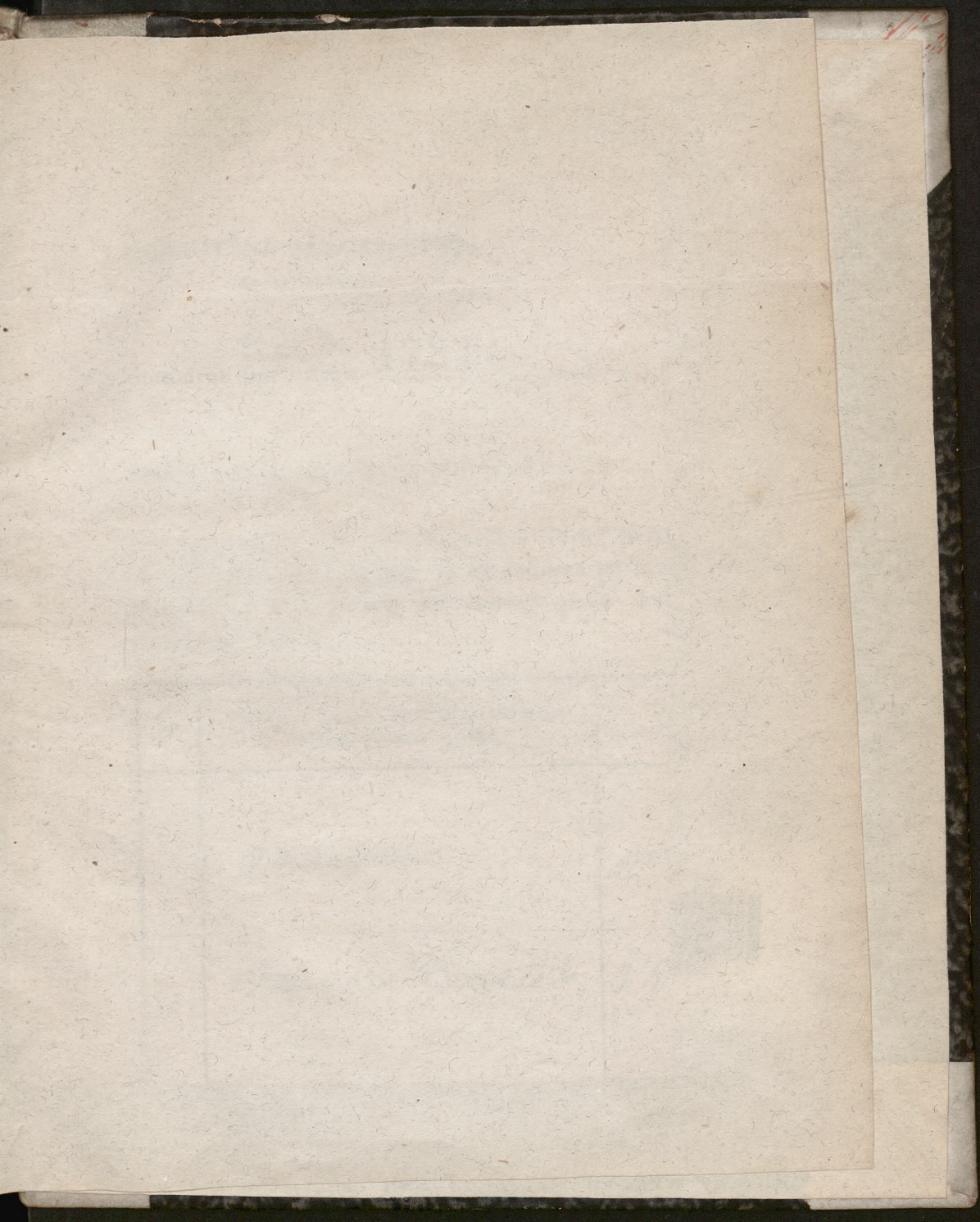
niewolnicy/ nie wolno będzie Sarze Pań/ iey oblubienicy? A ięśli wolno/
(iakoż wolno) czemu; iey nie słuchają / gdy to czyni dla służnych y gwałto-
wnych przyczyn / w rzeczach daleko mniej szych a prawie w ścięrych Cere-
moniach? czemu tak bardo na nie bża? czemu; ia tak pospolitemu człowieku
brzydza? zwłaszcza gdy; ona nigdy śnać tego nie uczyniła w przykazaniu
Pań/im/ ale tylko w Ceremoniach a w rzeczach do istoty samey nie należa-
cych: iako w używaniu Sakramentu Ciała Pańskiego pod jedną osobą / y
rzym podobnych: czemu ono Mójżesowe słowo / w ostatnich tego księgach
napisane/ gdy tak mowi. Co ja tobie rozkazuję/ to tylko samo czyni Pań/a
nie nie przydawaj ani wymu/ y śwawic nie w vsięch mając gdy; widza iż co
Mójżesz y owsem Bog sam postanowił/ to Ezechiasz odmienił/ przydając
wiecey Ekcypcy a przyczyn/ dla których paschalne święto odłożone być mo-
gło / nad te ktore sam Bog wyliczył/ y przekładając pasche na inny Mie-
siąc/ czego Bog nigdy nie czynił/ ani żeby sie czynić godziło/ znąc dał. O mi-
serne ludzi tych pisma rozumienie/ albo raczej kreacnie.

I. Cor. 4.

I. Cor. 11.

Wolno tedy iako od poezaktu świąt / tak y teraz ięścić daleko bardożey
wolno Kościołowi/ te rzeczy ktorychmu dispensacya y odmiāne Pan powie-
rzył/ wedle czasu y potrzeby odmiēniac: ale nie wolno tym / ktorym tego
Bog nie zlecił/ a daleko mniej wolno tym/ ktorzy powiādają/ iż takiey mo-
cy na świecienimās/ a przedsie iey sami używają/ iako sie y w tey
matercy in; okazało y w innych wielu okazać moze/
byle śczytając vsu swych ku słuchaniu / a ser-
cā ku poznaniu prawdy/
niechcieli.

Biblioteka Jagiellońska

stdr0019335

Poprawa Kalendarza

BIBLIOTEKA SIENIAWSKA.